

Fredagen den 14 november

Kl. 09.00–12.40

---

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2014/15:108

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:108 Sysselsättningseffekter av särskild löneskatt för pensionärer

av Jan Ericson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 november 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 november 2014

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2014/15:FPM9 Förordning om flerartsplan för Östersjön *KOM(2014) 614*
till miljö- och jordbruksutskottet

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2014:22 Primärvårdens styrning – efter behov eller efterfrågan?

§ 4 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Redogörelse
2014/15:JO1 till konstitutionsutskottet

Svar på
interpellationer

§ 5 Svar på interpellation 2014/15:79 om vargförvaltningen i de mellersta länen

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Ulf Berg har frågat mig hur jag avser att verka för att vi ska få en realistisk och långsiktig rovdjursförvaltning som säkrar en gynnsam bevarandestatus för våra rovdjur och samtidigt värnar människors förutsättningar. Han har vidare frågat mig hur jag kommer att säkerställa att Naturvårdsverkets arbete med rovdjursförvaltningen ligger i linje med den av riksdagen beslutade rovdjurspolitiken med ökad decentralisering och ökat mandat till länsstyrelserna.

Jag vill inledningsvis framhålla att regeringen anser att Sverige ska ha långsiktigt livskraftiga stammar av rovdjur som ger en biologisk mångfald, bidrar till att uppnå riksdagens miljökvalitetsmål och lever upp till EU-rätten, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.

Det behövs mer samverkan mellan dem som berörs av rovdjurspolitiken och en respekt för både människa och rovdjur. Regeringen anser att rovdjursförvaltningen behöver utvecklas för att miljökvalitetsmålen ska uppnås och att ersättningarna för att förebygga och ersätta rovdjurskador på tamdjur bör höjas. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen att ytterligare 20 miljoner kronor anslås för detta ändamål. Det är min förhoppning att konflikterna kring rovdjurspolitiken kan förebyggas bättre.

Som en följd av riksdagens godkännande av propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* 2013 beslutade den tidigare regeringen att ändra jaktförordningen så att Naturvårdsverket har fått ökad möjlighet att delegera rätten att fatta beslut om både skydds- och licensjakt på stora rovdjur till länsstyrelserna. Naturvårdsverket beslutade i januari 2014 att delegera rätten att fatta beslut om skyddsjakt på varg, björn och lodjur till alla länsstyrelser utom på Gotland. Beslut om skyddsjakt är en viktig del av rovdjursförvaltningen, och det är en styrka om besluten fattas regionalt av länsstyrelserna på de platser där problem med störande individer uppstår.

När det gäller licensjakt på varg beslutade Naturvårdsverket den 30 oktober i år att delegera rätten att besluta om licensjakt på varg till länsstyrelserna i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Genom Naturvårdsverkets beslut att delegera rätten att fatta beslut om skydds- och licensjakt har det getts ett ökat mandat till länsstyrelserna, och därmed har rovdjursförvaltningen decentraliserats.

Frågan om ifall Naturvårdsverkets beslut om licensjakt de senaste två åren har varit utformade på ett sätt som är förenligt med Sveriges åtaganden enligt art- och habitatdirektivet är föremål för prövning i svensk domstol. Beslut om licensjakt under 2013 är föremål för prövning i kammar-

rätt, och beslut om licensjakt under 2014 är föremål för prövning i förvaltningsrätt. Regeringen följer noggrant domstolarnas prövning av dessa beslut.

EU-kommissionen har haft invändningar mot tidigare beslut att tillåta licensjakt på varg, och i den frågan finns ett överträdelseärende. Kommissionen har också ifrågasatt utformningen av det svenska regelverket avseende rätten att överklaga vissa beslut om jakt i förhållande till svenskt åtagande enligt Århuskonventionen och kommissionens tolkning av EU-rätten. Även i den frågan finns ett pågående överträdelseärende gentemot EU. Regeringen följer dessa ärendens behandling.

Anf. 2 ULF BERG (M):

Herr talman! Anledningen till att jag ställde frågan var en hel del braskande rubriker, som att vargjakt splittrar regeringen. Statsrådet Åsa Romson var ute och – i varje fall som man kan tolka det – ville att både regeringen och Naturvårdsverket skulle ändra sin uppfattning och sina beslut.

Naturligtvis ser jag som riksdagsledamot otroligt allvarligt på om det skulle vara den rådande idén, att man ska ta egna initiativ i regeringen och inte låtsas om de beslut som Sveriges riksdag har fattat. Det är en fantastisk stor majoritet som är överens om hur förvaltningen av varg ska ske. Har man då en otroligt svag minoritetsregering – den svagaste under detta sekel – och har ett parti som är ganska litet i denna svaga regering är det lite skrämmande om man inte håller sig till de demokratiska spelreglerna.

Det som ändå får betecknas som glädjande är att svaret på interpellationen säger något annat. Jag kan få ett intryck av att någon har tagit statsrådet i örat och sagt: Hallå där, regeringen har bara *en* politik.

Jag är inte helt nöjd med svaret, men det är i alla fall ett steg i rätt riktning. Det står bland annat: ”Det behövs mer samverkan mellan dem som berörs av rovdjurspolitiken och en respekt för både människa och rovdjur.”

Då ska vi minnas det brev som åtta landshövdingar skrev, som väl var en av anledningarna till den debatt som blev. De var besvikna på Naturvårdsverket, som inte hade lyssnat när åtta länsstyrelser hade samverkat mellan jägare, befolkning och bevarandebeståndet och hade kommit fram till ett gemensamt beslut. Då överprövade Naturvårdsverket det och satte en annan gräns.

Gränsen är lite intressant. Sverige ska ju enligt artikel 17 rapportera vart femte år om gynnsam bevarandestatus. Jag har fått underrättelse om att man under 2013 har anmält 270 vargar. Det beslutet gäller till 2019. Vi kan sedan tidigare konstatera att EU-domstolen exempelvis när man diskuterade en överträdelse beträffande Finland aldrig ifrågasatte de inrapporterade siffrorna från Finland om antalet vargar. Det har inte gjorts i Sverige heller. Det är inte Sveriges riksdag som har beslutat att i den här rapporten leverera 270 vargar som gynnsam bevarandestatus, utan det är Naturvårdsverket.

Utifrån det är det allvarligt om man försöker få en annan numerär utan att det tas ett nytt beslut i Sveriges riksdag – det är ändå här besluten fattas. Jag, som lever i varglänen och ser problemen, tycker att vi nu måste få till en förvaltning av varg. Det är också för vargens skull, för just nu är acceptansen i varglänen otroligt låg. Jag tror inte att alla följer den lagstiftning

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

som finns. Jag tror också att om vi får till en förvaltning kommer vi att få en helt annan syn på detta.

Att det skulle vara brist på vargar är inte aktuellt. Vi hade i fjol 36 föryngringar med i snitt fyra valpar, och efter ett år fanns det fyra valpar kvar.

Anf. 3 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag är själv värmlänning och lever i det område i Sunne kommun där det nästan är som tätast med vargrevir i mellersta och norra Värmland. Det finns ett trettiotal revir i Värmland. Om man ser på en karta kan man se att det inte finns något område i Värmland som inte har vargrevir. Det är ett tjugotal föryngringar, vilket ger vid handen kanske 200 vargar. Många tror att det är betydligt fler.

Man hör jägare som berättar att de inte såg någon älg på hela veckan men har sett flockar med vargar som rör sig i området. Man måste vara lyhörd för vad befolkningen i skogsbygderna kan acceptera.

Man har genom årtiondena kunnat idka friluftsliv, hålla tamboskap och jaga det villebråd man förvaltar. Man har kunnat vårda och känna trygghet med sin kultur, landsbygdsbygdens kultur – naturen, skogen, friheten, jakten och tamdjuren, oavsett om det är nöt, får, getter eller hästar som man håller. Man har kunnat känna trygghet i sina fritidssysslor och för sina jakthundar.

Nu har tiderna förändrats i och med den stora koncentration av varg som finns i västra delen av Svealand. Många är förbittrade över det ointresse som myndigheterna visar för det beslut som är fattat av tjänstemän som bor långt bort från vargreviren.

Djurägare känner otrygghet, och jägare är frustrerade över att viltet minskar dramatiskt och över att de inte längre kan bedriva löshunds jakt på samma vis som de har kunnat göra i många år. Det är ett stort avbräck och en stor stympning av den frihet som många jägare tidigare har haft.

Vi har tidigare sett miljöministerns uttalanden och vädjan om att ställa in licensjakten. Jag förstår att miljöministern kanske inte ens kan ana den frustration och besvikelse som upplevs i framför allt Värmland, Dalarna och Örebro som hyser den stora koncentrationen av varg.

Att leva i verkligheten och att ta beslut i verkligheten kräver en fungerande regional förvaltning med beslut nära folk. Naturvårdsverkets beslut är därför problematiskt i och med att hänsyn inte togs till den överkoncentration som flera län brottas med. För Värmlands del föreslog länsstyrelsens viltförvaltningsdelegation fem till sju föryngringar. Men Naturvårdsverket anser ändå att det ska finnas elva föryngringar i Värmland, vilket ger vid handen ca 110 vargar. Man verkar inte ha lyssnat på vare sig viltförvaltningsdelegationerna eller samverkansrådet och de åtta landshövdingarna i mellersta förvaltningsområdet. Decentraliseringen verkar alltså inte ha fungerat fullt ut när det gäller den nya regionaliseringen av rovdjurspolitiken.

Anf. 4 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Herr talman! Den biologiska mångfalden är någonting som vi måste värna. I likhet med många andra värden är det någonting som de flesta partier håller med om, åtminstone i teorin. Tyvärr är engagemanget inte lika utbrett i praktiken.

Den svenska vargen är en vital del av ekosystemet. I egenskap av topppredator påverkar den också resten av ekosystemet, till exempel genom att fälla klövdjur i sämre skick och lämna efter sig kadaver som gynnar en rad andra arter.

När vi hör om utrotningshotade arter i andra länder känner vi ofta att det är viktigt att bevara dem. Det är många som har stött bevarandet av tigrar, elefanter, noshörningar och andra djur som genom mänsklig påverkan tyvärr har minskat snabbt i antal. Engagemanget för att skydda dessa djur är stort.

Men vi måste också sopa rent framför vår egen dörr. Därför är frågan om licensjakt viktig.

Vi vet att den svenska vargen har stora problem med inavel. Majoriteten av populationen härstammar från ett fåtal individer. Att i det läget ytterligare urholka vargstammen är inte förenligt med en gynnsam bevarandestatus. Det är därför som den svenska regeringen kritiseras från EU-håll när vi har planerat att genomföra en licensjakt.

En seriös rovdjurspolitik måste naturligtvis bygga på en långsiktigt livskraftig vargstam. Därför handlar det både om att introducera nya vargar till populationen för att minska graden av inavel som på sikt hotar stammens överlevnad och om att se till att stammen som helhet är stor nog. En licensjakt hotar dessa värden, inte minst då vi vet att det i praktiken är mycket svårt att under en licensjakt freda genetiskt viktiga vargar. Samtidigt är det naturligtvis viktigt att lyssna på de boende i närområdet som har upplevt att vargen kan utgöra ett problem mot deras ekonomi genom att exempelvis riva boskap.

Min fråga till statsrådet är: Hur kan vi värna den biologiska mångfalden och samtidigt ge människor i närområdet stöd när deras boskap attackeras?

Anf. 5 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret och tacka Ulf Berg från Moderaterna för den utmärkta interpellationen.

När jag läste svaret från statsrådet tyckte jag att det på vissa punkter var klargörande. Jag skulle faktiskt kunna säga att det finns delar i det som jag välkomnar.

Samtidigt upplever jag att det här ändå finns ett antal frågetecken om vad det egentligen är som gäller framåt. Inte minst blir jag fundersam när jag lyssnar på en partikamrat till statsrådet som återigen håller ett tal mot licensjakt.

Jag är väl medveten om att man inte ska tro på allting som man läser i medierna. Men om det är korrekt återgett blir jag ändå lite fundersam. Såvitt jag förstår uttryckte sig vice statsminister Åsa Romson på följande sätt: Landsbygdsministern har valt att inte lyssna. Vi är oense i frågan.

Landsbygdsministern säger: Det finns ingen anledning från regeringens sida att ifrågasätta Naturvårdsverkets bedömning.

Givetvis kan olika politiska partier göra olika bedömningar, men nog lär väl regeringen ändå vara medveten om att man är kollektivt ansvarig för sina beslut? Då blir jag lite fundersam kring vilka besked som kommer att gälla framåt.

För en regering som kallar sig för en samarbetsregering – jag förstår att man behöver ha den inställningen – och som är så historiskt svag som

den här regeringen är och dessutom består av bara två partier, är det viktigt att försöka hitta breda överenskommelser i denna kammare. Men då kan det vara en god idé att man åtminstone klarar av samarbetet i den egna regeringen.

Herr talman! Jag har två ytterligare frågor som jag hoppas att Åsa Romson kan ge svar på. För det första: Vad är regeringens gemensamma bedömning? För det andra: Kan vice statsministern garantera att möjligheten till licensjakt inte kommer att tas bort ur jaktförordningen under denna mandatperiod?

Anf. 6 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för en engagerad debatt bland riksdagens ledamöter. Det är inte ovanligt att vi diskuterar vargfrågan i riksdagen. Som klimat- och miljöminister ser jag fram emot många debatter om hur vi på ett hållbart sätt kan förvalta våra rovdjursstammar och i övrigt bidra till en biologisk mångfald i skogslandskapen.

Jag är mycket medveten om den större diskussionen i hela vårt avlånga land, och jag är väl medveten om problemen, inte minst när det gäller hållande av tamboskap och tamdjur i förhållande till rovdjur. Det finns en mycket drastisk konflikt i detta sammanhang när det gäller själva konstituerandet av hur den biologiska ordningen ser ut. Det handlar å ena sidan om bytesdjur och å andra sidan om rovdjur.

Jag är starkt förvissad om, vilket är regeringens gemensamma starka uppfattning, att vi ska fortsätta verka för att utveckla och skydda den tamboskap och de tamdjur som hamnar i denna konflikt. Därför blev jag glad när jag på nyheterna häromdagen hörde att man hade börjat utvärdera en del metoder från landsbygdsuniversitetet om hur man ytterligare kan skydda bland annat jakthundar. Men det handlar även om metodutveckling när det gäller tamboskap. Detta är ett område som vi definitivt måste utveckla.

Det är en anledning till den budgethöjning som den här regeringen har gjort jämfört med den tidigare regeringen i fråga om bättre skyddsmetoder men naturligtvis även rimliga ersättningar. Vi ska nämligen veta att en hel del av konflikterna, inte minst när det gäller renskötare och andra, handlar om ersättningsnivåerna för viltskador. Det är skador som vi i samhället kollektivt måste ta ansvar för eftersom det handlar om ett gemensamt ansvar att bevara den biologiska mångfalden. Det ska inte bara enskilda tamboskapsägare i det här landet ta ansvar för. Där är jag glad att vi kan se att en del ersättningsnivåer kommer att höjas. Jag tycker att det är ett viktigt bidrag i dessa konfliktområden.

Interpellanten tar upp en annan sak, och jag ska hålla mig till det eftersom det i första hand är interpellantens debatt. Jag noterar att interpellationen ställdes innan Naturvårdsverkets beslut inför vintern kom och med anledning av deras beslut om decentralisering av licensjakten.

Jag konstaterar att decentraliseringstankarna är viktiga, både i det som utformades av riksdagen efter beslut om den förra regeringens rovdjursproposition och när det gäller de traditioner för beslut om skyddsjakt länsstyrelserna har utvecklat. Det är nämligen viktigt att man har en närmare relation mellan beslutsfattare för skyddsjakt när man ser att tamboskap drabbas och andra incidenter inträffar, så att man har någon att vända sig till. Det är en stark del.

Jag fick också frågan om regeringens gemensamma bedömning, och jag antar att det handlar om bedömning av vargstammens livskraftiga beståndsdela. Jag kan säga att det naturligtvis pågår löpande undersökningar av detta. Det är regeringens ansvar att löpande undersöka och hålla sig informerad om de bedömningar av vargstammen som forskare och vetenskapsmän gör. Det kommer vi alltså att följa löpande. Vi har just nu ingen bedömning som härstammar från tiden under det här regeringsinnehavet, utan de senaste rapporterna kom under den tidigare regeringen. Det kommer dock att komma sådana rapporter till den här regeringen också.

När det gäller frågan huruvida man ska garantera att licensjakt kommer att finnas varje vinter och att det ska gälla ett visst antal, vilket jag antar är det interpellanten vill säga, är det naturligtvis inget löfte någon minister kan ge i den här talarstolen framöver. Det måste i stället baseras på att man följer de lagar, regler och internationella konventioner Sverige har skrivit på.

Anf. 7 ULF BERG (M):

Herr talman! Då fick man skäl att vara orolig. Det var nämligen ett ganska klart besked om att det inte finns några garantier för licensjakt.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi förvaltar vargen som vi gör med alla andra djur. Vi hade en liknande debatt också innan jakten på björn och lo kom till, och jag vill påstå att ingen i dag har några större bekymmer med det. I Dalarna var licensen på 64 björnar, om jag kommer ihåg det rätt, med lite restriktioner gällande honbjörn och liknande. Det sköts alltså inte lika många, men det var ingen debatt om det.

Det är klart att man kan freda biologiskt viktiga vargar. Det är ingen som helst konst. Enligt min uppfattning ska man nämligen när man förvaltar varg se till att hela reviret tas bort, och då ska man utgå från revir som ställer till mycket bekymmer – där vargen tar hästar, katter, hundar och så vidare och springer inne på skolgårdar och liknande. Det är inget Naturvårdsverket tycker är ett skäl att utöva skydds jakt.

Det är klart att vi måste få en helt annan syn för att öka acceptansen, nämligen att vara väldigt frikostig med skydds jakt när vi har problemindivider. Det kommer också naturligtvis att räknas ifrån det antal man kommer att besluta om för en licensjakt.

Man kan ju diskutera varför Tivedenvargarna inte får någon föryring. Om jag inte är helt ute och seglar är så nämligen inte fallet. Troligtvis beror det på att Örebro är fullt. Det finns inte geografiska utrymmen att bilda ett revir. Jag är från Dalarna, vilket kanske hörs, men ska vi titta på tätheten vad gäller vargrevir är Örebro väldigt hårt drabbat – liksom naturligtvis Värmland, vilket vi har hört. Då måste man kanske vid förvaltning av varg se till att skapa utrymme för att genetiskt viktiga vargar också kan bilda revir.

Många av oss som bor på landsbygden och i glesbygden är intresserade jägare. Det är ett av skälen till att man bosätter sig där. Vi vet alla att urbaniseringen i detta land går i ett rasande tempo. Det är inte bara så att människor vill flytta till huvudstaden, utan man flyttar från landet till tätorten inom de flesta kommuner. Det påverkar byskolan, övrig service och liknande. Då är det väldigt viktigt att de som har intresse för djur och natur också får vara delaktiga i det jobbet och se till att vi får en bra förvaltning.

Det jag är väldigt förundrad över är att vi har en ny lagstiftning för förvaltning av älg, och där frågar vi till och med Skogsstyrelsen hur mycket mat det finns och gör bedömningar på olika nivåer om skogsskador och liknande. När det gäller varg verkar man dock inte fundera över hur maten ser ut och hur övriga stammar ser ut. Om man tar Värmland som exempel lär det ju finnas områden i norra Värmland där det finns en älg på 1 000 hektar. Är man något insatt i det vet man att man borde ha slutat jaga älg för länge sedan.

Det här är ju ett samspel som människan är inblandad i, och rätt förvaltad kommer vi att få det att fungera. Så länge det ska styras från Södermalm och Miljöpartiet kommer problematiken dock att fortsätta, och jag hoppas nu att den breda majoriteten i riksdagen får sin vilja igenom så att demokratin börjar fungera på denna punkt.

Anf. 8 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag känner mig inte helt trygg med ministerns hållning när man anar att regeringen inte är helt enig i frågan.

Jag råder ministern att åka ut i verkligheten, där det ser annorlunda ut. Det finns en okontrollerad stor vargstam på en liten yta i Sverige, vilket vi har pratat om här. Älg finns, men återväxten minskar dramatiskt. Älgekött är gott, tycker vargen, och det är lätt att ta. 70 procent av återväxten blir vargmat, och då förstår man att det framdeles kommer att finnas en föråldrad älgstam utan fungerande generationsväxling.

En gynnsam bevarandestatus är såklart viktig, men den är mer än väl tilltagen i de västra delarna av Svealand. Regeringen bör noga följa upp hur det ser ut i Värmland, Dalarna och Örebro, där förbittringen är väldigt stor. Man måste lyssna på folk, på jägarna och på tamdjursägarna – och på oss politiker som känner till och lever i den här verkligheten.

En gynnsam bevarandestatus är en sak, och den ska vi värna om. Det är jätteviktigt; det tycker jag också. Men koncentrationen ska vara på en kontrollerad nivå jämfört med i dag, alltså något folk, jägare samt hund- och tamdjursägare kan leva med. Det är här sprickan mellan folk och toppolitiker är som störst. Den ena gruppen lever i verkligheten, och den andra bara pratar.

Jag hoppas att det kommer att råda enighet i regeringen när den här frågan kommer på tal. Det måste bli så, för alla landsbygdsbors bästa – de som lever i dessa områden.

Anf. 9 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Herr talman! Jag är glad över statsrådets besked om ökat stöd till just tamdjursägare. Vi måste naturligtvis hitta en lösning där vi tar hänsyn både till den biologiska mångfalden och till de boende i området och deras intressen.

Jag noterar att interpellanten är inne på att det skulle vara fullt i vissa revir och att det visst går utmärkt att skydda specifika djur och så vidare. Jag kan konstatera att det när vi genomförde skyddsjakten 2010 var 10 000 jägare som deltog. Att tro att de ska kunna koordinera sig och avgöra hur många, och vilka, vargar som har skjutits och så vidare är inte realistiskt.

Jag kan också konstatera att många länder med mindre geografisk yta än Sverige har ett flertal tusen vargar medan vi har 400. De siffrorna var vi också uppe i innan vi under 1900-talet började systematiskt skjuta av

och förgifta vargar. Att det skulle vara fullt i Sverige stämmer alltså inte överens med den historiska verkligheten. Det ska man också ha med sig.

Anf. 10 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att vi har en rovdjursförvaltning som vilar på ett brett stöd i samhället. Anledningen till att den här frågan blir omdebatterad och att det finns starka känslor är att det finns en stark koncentration av rovdjur i ett antal områden i Sverige. Det är utifrån detta som den tidigare alliansregeringen har försökt hantera situationen genom att ge ett ökat lokalt inflytande.

Det är ganska uppenbart att det verkar finnas olika uppfattningar inom regeringen. Om jag uppfattade statsrådet rätt måste man löpande göra bedömningar och föra gemensamma diskussioner. Men min specifika fråga var med anledning av att Åsa Romson själv har sagt: Jag har föreslagit för landsbygdsministern att vi tillfälligt skulle ta bort möjligheten till licensjakt ur jaktförordningen.

Då blir min fråga med anledning av Åsa Romsons svar i denna interpellationsdebatt: Är detta alltså en öppen fråga, en diskussion inom regeringen? Eller kan vi i dag få ett besked om att detta inte är aktuellt? Vad den här interpellationsdebatten egentligen handlar om är den oro som har skapats av det som verkar vara en splittring inom vänsterregeringen.

Anf. 11 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Som klimat- och miljöminister kommer jag att få debattera dessa frågor många gånger.

Jag hör här från de olika interpellanterna att det finns en samsyn i flera frågor. Jag håller helt med Ulf Berg, interpellanten, om att problemet med de vargar som ställer till med problem i våra lokalsamhällen och de konflikter som han beskrev när det gäller tamdjur och tamboskap behöver åtgärdas. Det var därför jag redogjorde för regeringens ökande ambitioner att säkerställa att man kan genomföra åtgärder i det spektrum som finns genom utvecklade skyddsmetoder men också genom skydds jakt. Det är de instrument som fungerar där.

Från regeringens sida har vi ingen annan uppfattning än att den decentraliserade skyddsjakten är ett steg för att verkligen komma till rätta med detta och att en ökad dialog mellan intressenterna, både i närområdet och i myndigheterna, ska ske på det lokala planet.

Det finns ett brett stöd i samhället för en levande biologisk mångfald i Sverige liksom i andra länder i världen, och det finns ett brett stöd för att problemet med vargindivider som river tamboskap, hotar tamdjur och ställer till problem i lokalsamhällena ska åtgärdas.

Den politiska debatten, herr talman, har många gånger rört vem som ska fatta beslut om vad som är gynnsam bevarandestatus. Det var en debatt som fördes här i kammaren efter förra regeringens rovdjursproposition, och kammaren var inte enig. Det var ganska olika uppfattningar i den här kammaren om hur man skulle fastställa gynnsam bevarandestatus och hur man skulle tolka de svenska åtagandena i internationell rätt.

Jag skulle vilja ställa frågan tillbaka till Tomas Tobé om han anser att Sverige ska fråntråda sina internationella förpliktelser. Vi har flera öppna överträdelseärenden. Jag vet att allianspartiernas regering under åtta år inte

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

tyckte att det var något problem att Sverige drogs inför domstol därför att vi inte skötte våra miljöåtaganden internationellt.

Samarbetsregeringen tycker inte att det är en ordning som är okej. Sverige ska uppfylla de löften som vi ger andra länder för att ha en trovärdighet när vi jobbar internationellt med att stärka den biologiska mångfalden som är hotad i många delar av vår planet. Då måste vi också jobba sanningenligt med de här frågorna. Det är därför inte en ovidkommande fråga att vi både har fått stopp i svenska domstolar för delar av de jaktbeslut som den tidigare regeringen fattade och har öppna överträdelseärenden i Europeiska gemenskapen. Det är något som tål att tänka på.

Jag kan erinra sällskapet här om att den tidigare miljöministern Andreas Carlgren gjorde just förändringen med ett tillfälligt stopp för licensjakt när man hade den typen av öppna överträdelseärenden mot EU. Jag tror att det var i samband med jaktbeslutet inför vintern 2012.

Min bedömning var att med de underlag som regeringen hade var vi inte säkra på att våra internationella överenskommelser skulle hålla. Därför borde vi ha gjort en tillfällig ändring just när det gäller licensjakten inför den här vintern. Det var det som jag framförde till landsbygdsministern, men vi hittade inte någon lösning inom den tidsram som fanns just då.

Regeringen följer nu löpande frågan om hur vargstammens bevarandestatus ser ut. Naturligtvis ska vi också säkerställa åtgärder mot det uppenbara problemet vad gäller tamdjur och tamboskap i lokalsamhället. Vi ska se till att vi får utvecklade metoder för att skydda dessa djur och relevanta ersättningsnivåer. Det konstaterar jag att den senaste regeringen inte orkade med.

Anf. 12 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag ska börja med att rätta mig själv. Det har varit en lycklig nedkomst i Tiveden. Däremot har valparna problem med att bilda revir. Då har vi klarat ut det.

Det är lite intressant att se på vargförvaltningen historiskt. Låt oss komma ihåg att fram till slutet av 1800-talet var man tvungen att gå ut och jaga varg om man såg någon, och vi hade statliga skottpengar fram till 1960-talet. Nog tror jag att våra förfäder har insett att vargen är ett problem.

Rovdjursstängsel och liknande ställer till problem. Jag har personligen försökt att skapa lite hagmark och frågade en granne om han kunde ha lite får där. Jodå, det gick bra. Nu är det ett rovdjursstaket där, så nu får jag gå och titta på backen på håll och kommer väl inte att kunna plocka några vitsippor där, som var tanken med att ta bort barrträd och behålla lövträd. Det är alltså inte bara vargen som stängs ute utan även människor. Vi kan inte röra oss fritt. Det är klart att vi inte kan lösa denna problematik genom att stänga in hela Sverige, plus att vi vet att rovdjursstängsel inte ger ett hundra procentigt skydd.

Det går inte att lösa problemet bara med höjda ersättningar. Jag har träffat dem som nog inte ser till pengar alla gånger, även om de försöker leva på fårskötsel och liknande. Det finns en kärlek till djuren, och den går inte att ersätta med pengar.

Jag tror inte att samerna föder upp renar för att de ska bli vargmat. Då får vi väl komma överens om ordningen att vi betalar samerna och ser till att det inte blir något livsmedel. Det är klart att vi inte kan göra så, utan vi

måste se till att vi får en väl fungerande förvaltning. Min tro är att vi då får betydligt skyggare individer. Om vi ser till att det i huvudsak är skyddsjakten som reglerar det vet vi ungefär hur många som blir över när vi ska ha licensjakt. Det finns ju ett samband däremellan.

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

Anf. 13 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar Ulf Berg för en bra interpellationsdebatt som har klargjort att det finns vissa politiska åsiktsskillnader i frågan men att huvudinriktningen är gemensam.

Vi har ett ansvar i Sverige att på ett hållbart sätt förvalta rovdjursstammarna – i dag har vi pratat mycket om just varg – och att det är ett gemensamt åtagande. I åtagandet ligger en ständig utveckling av de metoder och instrument som står till buds när det gäller att säkra att konfliktytorna inte blir för stora mellan de rovdjur som naturligtvis med sin kapacitet som rovdjur äter andra djur och när de går på tamboskap eller hotar tamdjur. Här finns en rad olika metoder, och till syvende och sist är även skyddsjakten ett viktigt instrument. Precis som Ulf Berg säger är det ju de vargar som ställer till problem som behöver åtgärdas.

Sedan kan jag ha all förståelse för att riktigt bra rovdjursstängsel för att skydda tamboskapen ger en annan vy över hagmarkerna. Jag lever ändå i förvissningen om att vi kan utveckla metoder som tar hänsyn till flera olika värden samtidigt. Jag har sett att man i andra länder använder olika typer av vallhundar och andra vaktdjur som komplement.

Här finns det mycket att utveckla. Och regeringen har, som jag sade, avsatt mer pengar för att kunna minska konfliktytorna mellan rovdjur och människa i vårt avlånga land. Men till syvende och sist har vi också en biologisk mångfald att ta hänsyn till, och i den är rovdjuren ett viktigt komplement, precis som Anders Schröder påpekade.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellationerna 2014/15:84 och 88 om statens finansiering av myggbekämpning vid Nedre Dalälven

Anf. 14 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Solveig Zander har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att under flera år få en stabil finansiering av myggbekämpning i nedre Dalälven.

Tomas Tobé har frågat mig varför jag vill begränsa den statliga finansieringen av myggbekämpningen i nedre Dalälven-området, hur jag ser på bekämpning med BTI och vad jag och regeringen avser att göra för att bidra till bekämpningen av mygg i nedre Dalälven-området.

Jag vill inledningsvis understryka att jag och regeringen tar de problem som lokala koncentrationer av översvämningsmyggor för med sig på stort allvar. Vi anser likafullt, i likhet med den förra regeringen, att frågan i första hand ska hanteras på lokal och regional nivå.

Jag övergår nu till att besvara frågorna rörande ekonomiskt stöd för bekämpning i nedre Dalälven-området. Därefter besvarar jag frågan om hur jag ser på bekämpning med BTI.

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

Tomas Tobé och Solveig Zander hänvisar i sina interpellationer till regeringens skrivning i budgetpropositionen för 2015 om att finansiering av bekämpning av översvämningsmyggor bör hanteras på regional och lokal nivå. Solveig Zander påpekar vidare att alliansregeringen medverkat till att det satsats statliga pengar i myggbekämpningsprojektet vid nedre Dalälven.

Ställningstagandet om finansiering i 2015 års budgetproposition är ingen nyhet. Alliansregeringen framförde i sina budgetpropositioner för 2010, utgiftsområde 19 och 23, respektive 2013, utgiftsområde 23, att verksamhet för att begränsa myggförekomst bör hanteras och finansieras på regional och lokal nivå.

Vad gäller alliansregeringens medfinansiering av myggbekämpning vid nedre Dalälven kan konstateras att denna var avsedd att vara tillfällig och att alliansregeringens hållning alltjämt var att ekonomiskt stöd för sådan verksamhet i första hand bör hanteras lokalt och regionalt.

Förra miljöministern Lena Ek skrev i ett svar på en riksdagsfråga om översvämningsmyggor den 13 februari 2013 (fråga 2012/13:283) följande:

”Stöd till verksamheten” – bekämpningen – ”bör i första hand prövas inom ramen för de samlade medel som finns tillgängliga regionalt och lokalt. Regeringen har dock avsatt medel för att inför sommaren 2013 säkra finansieringen av åtgärder för att begränsa massförekomsten av översvämningsmyggor i Nedre Dalälvsområdet. – – – Därutöver förutsätter regeringen att även kommunerna medfinansierar åtgärderna.”

Sammanfattningsvis anser jag och regeringen att frågan om finansiering av bekämpning av översvämningsmyggor bör hanteras på regional och lokal nivå. Vi avser därför att trappa ned medfinansieringen av bekämpningen vid nedre Dalälven. Vi avser inte att planera för en flerårig finansiering av bekämpningen då vi anser att det är av högsta vikt att det i stället vidtas alternativa hållbara lösningar och att dessa kommer fram i regional- och lokalsamhället.

Jag kommer nu in på frågan om hur jag ser på bekämpning med medel innehållande bakterien BTI. Jag och regeringen anser att sådan bekämpning inte är en långsiktigt hållbar lösning. Vi ser i dag att bekämpningen inte påverkar myggförekomsten från år till år, och det är oklart vilka ekologiska effekter bekämpningen har.

Inte heller denna inställning skiljer sig från alliansregeringens, som vid flera tillfällen uttalat att bekämpning inte är en långsiktigt hållbar lösning – se till exempel regeringens beslut den 16 april 2014, vid prövning av tillåtelse för bekämpning av stickmygglarver i Dalälvens översvämningsvåtmarker.

Avslutningsvis vill jag understryka vikten av att det vidtas alternativa hållbara åtgärder för att hantera problemet med översvämningsmyggor – detta för att säkra en god livsmiljö för människor, djur och natur även på lång sikt.

Anf. 15 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag har givetvis lite funderingar om svaret, men innan jag går in på dem är det viktigt att vi förstår vad det är vi talar om.

Det handlar om ett område vid nedre Dalälven som av FN:s organ Unesco har utsetts till det tredje biosfärområdet i vårt land. Det är naturreservat

och nationalpark. Det är ett unikt område som har kulturvärden och naturvärden utöver det vanliga.

Men människor kan inte vistas här på grund av för mycket stickmygg. ”För mycket” är ett för litet uttryck för den enorma ansamling av mygg som finns där. Barn och djur kan inte vara ute eftersom det finns så enormt mycket mygg. Ändå säger ministern nej till att medfinansiera bekämpningen av myggen i nedre Dalälven.

Förra miljöministern Lena Ek och alliansregeringen tog ett ekonomiskt ansvar för detta. Man sade att de samlade medlen på statlig och regional nivå innebar att staten var med tillsammans med kommuner och regioner. Detta gjordes via Landsbygdsdepartementets utskottsområde 23.

Men enligt nästa års budget har den rödgröna regeringen bara kommenterat ur miljöhänsende. Ser den nuvarande regeringen detta bara som ett miljöproblem? Varför i sådana fall?

Ministern säger att man ska trappa ned medfinansieringen för bekämpningen och titta på alternativ. Kommer den praxis som den tidigare regeringen hade att via Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen årligen ge tillstånd att spruta och bekämpa myggorna inte att fortsätta?

Ministern säger vidare att det ska finnas alternativa metoder för att bekämpa myggen. Hur ska det gå till? Låt mig höra ministerns förslag på vilka metoder som är bättre än att använda BTI? I dag vet vi att BTI gör nytta. Det visste också den förra regeringen, och den hade inga synpunkter på det. Vilka andra metoder än BTI ser ministern skulle vara gångbara i dagsläget?

Dessa frågor är väsentliga för de personer som bor i området och som inte kan vistas ute.

Anf. 16 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Jag tackar klimat- och miljöministern för svaret på båda interpellationerna.

Låt mig vara öppen med att vi som är riksdagsledamöter från denna del av landet även bearbetade alliansregeringen hårt. Det glädjande var att vi till slut fick till en trygg och bra lösning. Vi kände att vi äntligen hade hittat ett sätt att arbeta framåt.

Den 3 december ska vi fatta beslut om budget, och det finns skillnader i budgetarna. Enligt regeringen ligger ansvaret för att möjliggöra och genomdriva relevanta alternativa åtgärder på regional och lokal nivå. Alliansen tycker att det är beklagligt att regeringen skjuter ifrån sig ansvaret för bekämpningen och kräver att finansieringen och hanteringen ska skötas på regional och lokal nivå. Alliansen anser att det är viktigt att drabbade kommuner fortsätter att få stöd för bekämpning av översvämningsmygg.

Här finns en uppenbar skillnad. Men jag vill inte att interpellationsdebatten ska handla om den konflikten, utan jag vill ärligt vädja till miljö- och klimatministern att tänka om och gärna ge beskedet att regeringen avser att fatta beslut om att ge statligt stöd till myggbekämpningen. Tidigare år har det handlat om ungefär 4 miljoner kronor, vilket är helt centralt för att vi ska kunna se till att få en effektiv bekämpning i området.

Jag vet inte om miljö- och klimatministern haft möjlighet att vara i Österfärnebo under de här månaderna. Om inte har du en öppen inbjudan, Åsa Romson. Jag kan säkerställa att du får träffa dem som arbetar med

Prot. 2014/15:22

14 november

Svar på
interpellationer

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

myggbekämpningen, och du kan få träffa lokala politiker från området. Men om du har varit i området vet du hur det är.

Själv blev jag inbjuden och fick uppleva en hel vardag där, och det önskar jag faktiskt ingen. Det var en fruktansvärd dag där man över huvud taget inte kunde gå utomhus. De placerade mig att äta lunch i ett extra myggtätt område, och det i sig var en upplevelse.

Det är klart att det finns frågetecken kring BTI. Den diskussionen förs med alla som arbetar med frågan. Men nu ligger inga alternativ på bordet, och då kommer man ned till den grundläggande frågeställningen: Anser regeringen att vi ska kunna fortsätta att använda BTI för myggbekämpning eller inte?

Jag tycker att detta i grunden handlar om att regeringen inte kan lämna människor i sticket på det sätt man nu gör i det besked som givits i budgeten. Jag hoppas verkligen att denna interpellationsdebatt kommer att sluta med att vi får ett lugnande besked om att även den nya regeringen är beredd att bidra till att vi kan se till att man får en dräglig vardag också i nedre Dalälven.

Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Anledningen till att jag är med i denna interpellationsdebatt är att det är en hjärtefråga även för mig att bevaka denna fråga.

Bakgrunden är att det här är ett betydande problem. Så som togs upp i interpellationen besökte den förre miljöministern Kjell Larsson området i nedre Dalälven år 2000 och fick med egna ögon se vad som händer vid en mygginvasion. Det är just vad de människor som bor vid nedre Dalälven – det är många människor – får uppleva. Och det är inte bara *ett* år, utan det har visat sig att av de fjorton år som har gått sedan dess har tio varit år då man har blivit hemsökt av mygg och har fått göra bekämpningar.

Precis som den föregående interpellanten vill jag fråga: Har miljöministern varit uppe i området under sommaren och själv erfarit detta? Om inte vill även jag understryka vikten av att miljöministern kommer ut i verkligheten och ser det.

För ett par år sedan, 2012, tog jag initiativ till att bjuda riksdagsledamöter att besöka området. Vi var väl en åtta nio ledamöter, och en hel del medier hakade på oss. Det var olidligt. Jag har varit där uppe förut, men jag har aldrig i mitt liv sett så mycket mygg som den gången. Det räckte med att man öppnade munnen så fick man bokstavligen myggen i halsen.

Det var bara en dag vi var där, och flera av interpellanterna var med. Men människorna där får vistas i den miljön dag ut och dag in, miljöministern. Det är ett olidligt problem.

Vad ska man då göra? Ja, det fina är att det finns någonting att göra. Den bekämpningsmetod som nu används och som initierades av den förra miljöministern är BTI. Metoden används runt om i världen. Jag är säker på att miljöministern har varit på den franska Rivieran. Den skulle förmodligen få stänga ned om det inte vore för att man använder BTI.

Det har forskats om detta, och det har visat sig att BTI inte har någon skadlig miljöpåverkan. Det är ett naturligt medel som används – en bakterie som finns i naturen och som stoppar invasionen.

Nu kommer ett besked från regeringen att de ser framför sig att detta ska skötas lokalt. De vill skyffla över detta och säger att man ska titta på

alternativa metoder lokalt. Då undrar jag, precis som sagts förut: Vad är det för alternativa metoder som miljöministern ser framför sig?

Man pratar om kossor – jag vet inte om det är det miljöministern ser framför sig – fågelholkar, fladdermusholkar och slyröjning. Alla dessa är intressanta metoder. Problemet är bara att det har visat sig att de inte fungerar på stickmyggor. De kanske fungerar på andra typer av mygg – jag vet inte.

Gasolfällor används på andra ställen. Det är ett mekaniskt bekämpningsmedel. I Deje i Forshaga har man i år samlat in 20 miljoner mygg, men det har inte gett ett dugg. Nu vill vi ha ett klart svar: Vad kommer regeringen att göra?

Anf. 18 ULF BERG (M):

Herr talman! Från ett problem till ett annat, i varje fall i södra Dalarna: Jag bor så pass nära att jag också drabbas när det är som värst. Jag är därför innehavare av en gasolfälla och brukar väl få en deciliter mygg per dygn. Jag är inte så säker på att det är den bästa klimatinsats man gör när gasolen står och brinner, men man försöker överleva. Det blir faktiskt lite bättre i närheten av den typen av fällor.

Jag kan bara vidimera vad tidigare talare har sagt och tackar Mikael Oscarsson, som var den som tog initiativet. Vi var där på dagtid en solig dag, och myggen behagade verkligen gå till anfall. Man behöver nog inget proteintillskott om man bor i de trakterna, för om man öppnar munnen får man det vare sig man vill eller inte.

Stickmyggan är lite speciell, för den kan kläcka flera gånger per år och är beroende av översvämningar. Nedre Dalälven och det område som har blivit nationalpark har fått den statusen just för att de har översvämning-ängar som ger en mycket speciell natur.

Förmodligen var det bättre förr när det fanns betande djur. Man har gjort insatser och tittat på olika saker, och de tuvor som blir när det inte brukats på länge påstås vara rena äggkläckningsmaskiner för den här typen av mygg. Det skulle alltså kunna underlätta om man fick bort sly och tog dit djur som åtminstone trampar sönder ägg och liknande.

Jag är väl inte lika förtjust i vindkraft som jag tror att klimat- och miljöministern är, men Dalälven blir också reglerkraft. Det gör att vattennivån åker upp och ned på ett lite annat sätt. Eftersom jag bor så att jag kan se åtminstone när det blir större skillnader ser jag att det händer mycket med vattennivån.

Jag tror inte att BTI är hela lösningen. Om det blir ett enda misslyckat år och myggen får lägga ägg finns de där i upp till tio år, sägs det. Det är väldigt svårt att se till att man får en permanent lösning. Jag tror inte att det är möjligt att utrota stickmyggorna i området, och det är kanske inte så bra för den biologiska mångfalden heller. Men vi måste hitta olika sätt att få det på en åtminstone acceptabel nivå.

Jag efterlyser att man fortsätter arbetet, att Länsstyrelsen i Gävleborg gärna har ett fortsatt ansvar och att vi ser till att man har forskning som ligger lite utanför dem som sysslar med projektet. I dag har nedre Dalälvens förening ett stort ansvar. De är med och driver detta, och de behöver resurser från kommun, region och stat för att få det att gå runt.

Prot. 2014/15:22

14 november

Svar på
interpellationer

Jag tror på forskning som är helt fristående från projekten för att komma vidare men naturligtvis också på att fortsätta dialogen med ortsbefolkningen. Det är väldigt bra.

Jag kan bara instämma i det Tomas Tobé sade. Jag är beredd att sträcka ut min hand, och jag hoppas att vi kan hjälpas åt att få det hela att bli acceptabelt i dessa områden. Nedre Dalälven är extra utsatt, men det finns också andra lokaler runt om i Sverige – i Värmland, och jag tror också här i trakterna runt Stockholm – där stickmyggen dyker upp ibland. Vi måste ha en beredskap, för det kan alltid finnas risk för att sjukdomar och annat sprids.

Gärna samarbete i frågan så att vi kan se att det går åt rätt håll långsiktigt!

Anf. 19 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för en intressant debatt, som jag konstaterar röner om inte annat ett kanske ännu större engagemang från riksdagens ledamöter än den tidigare vargdebatten.

Det är inte tu tal om att stickmygg är ett enormt problem. Redan vanliga mygg är ett problem för de allra flesta svenskar, och jag är väl medveten om att stickmyggen är efter värre – en bra bit. Jag har inte vistats en hel dag, intagit måltider och jobbat ute i denna atmosfär under den värsta säsongen, men jag kan ändå intyga att jag är medveten om de stora problem som finns, inte minst just i nedre Dalälven. Jag kan konstatera att även Värmland har dessa problem, bland annat i Forshaga.

Jag blir lite förvånad över tonläget från oppositionspartierna här i riksdagen när det gäller det sätt som regeringen hanterar finansieringen på. Det är ju precis det sätt som den tidigare alliansregeringen ville hantera det på, det vill säga att man går ifrån ett ad hoc tillfälligt stöd till en viss metod och i stället lägger ansvaret på de ställen där man har varit framgångsrik i sitt sätt att kunna titta bredare på metodutvecklingen. Det var precis detta Ulf Berg förde fram här i sitt senaste inlägg.

Länsstyrelsen i Gävleborg har redovisat förslag till långsiktigt hållbara metoder, bland annat hävd och slätter, som har diskuterats här. Det är metoder som har utvecklats också i Värmland, och jag kan konstatera att man på den värmländska sidan aldrig har begärt någon särskild statlig finansiering av sin bekämpning av stickmygg. Där har man hanterat det inom de program som finns.

Jag kan lugna riksdagens ledamöter med att säga att det finns statlig medfinansiering till åtgärder mot myggproblematik. Det finns alltså inom ramen för landsbygdsprogrammet. Det finns inga intentioner från den nya regeringen att ändra denna policy. Länsstyrelsen har tillsammans med kommunerna inom ramen för detta program finansiella möjligheter att ta tag i metodutvecklingen och gå vidare och genomföra de mer långsiktiga förvaltningsplaner som man lägger fast när man har utvärderat vilka metoder man tycker fungerar.

Länsstyrelsen i Gävleborg har pekat på att förändringar av regleringen av Dalälven kan påverka myggförekomsten. De har redovisat ett regeringsuppdrag som gäller detta, vilket vi har mottagit och tittar vidare på för att se om det är ytterligare någonting där staten kan vara med i problemlösningen.

Man kan dock inte se det som den enda hållbara vägen att vi från Stockholm och Rosenbad ska styra exakt vilken metod och exakt vilket tillfälle som statliga öronmärkta pengar ska gå till när det gäller att hantera över-
svämningsmyggen vid nedre Dalälven. Det tror jag inte är en hållbar situation för någon regering. Här handlar det om att få till program där länsstyrelserna och kommunerna i samverkan tittar på vad det är man kan göra både på kort och på lång sikt och där staten i övrigt bidrar med en strukturell pott. Det gör man via landsbygdsprogrammet, och det tänker man fortsätta att göra – precis som den tidigare regeringen gjorde.

Gärna samarbete i frågorna, men vi behöver också sortera ut regeringens budget och inte ha en särskild budgetpost i den statliga budgeten som handlar om bekämpning av stickmygg i nedre Dalälven. Vi måste se det här som en struktur där vi liksom i andra frågor lägger det hela inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Anf. 20 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Ministern försöker slingra sig i frågan om långsiktighet och om statens inblandning i denna långsiktighet när det gäller att se till att man bekämpar myggen och kan vistas i dessa områden. Skälet till att alliansregeringen hade detta i landsbygdsdelen av budgeten var att man tydligt och klart uttalade där att pengarna också skulle användas till myggbekämpning.

Det ska finnas ett tydligt bevis för att man vill vara delaktig och finansiera, vilket det inte gör från den nuvarande regeringen. Det finns forskare uppe i nedre Dalälven som tittar på exakt – nästan på minuten – när man ska använda bekämpningsmedel och exakt på metern var man ska spruta för att det ska få den mesta och bästa effekten. Detta är ett enormt område. Det är inte något litet område, som det i Värmland, utan detta är ett jättestort område.

Jag förstår att det inte är lätt för ministern att veta och känna till detta. Det är det inte om man aldrig har varit där. Mitt hemlän är Uppsala län. Jag har, precis som Mikael Oscarsson, haft mångårig kontakt med kommunalråd och kommunala företrädare i kommunerna runt omkring. Jag kan lova att de inte har någon möjlighet att finansiera mer än de gör. När det gäller de forskare som finns där uppe via Neda medverkar alla nio kommuner och olika företag – jag tror att det är 17 stycken – för att man ska kunna bedriva forskning och utveckling. Man är väldigt noga med exakt vilken mängd man besprutar med och när man gör det.

Landshövdingen i Gävleborg skriver följande angående det uppdrag man hade från regeringen, som bekostades av regeringen och som avslutades våren 2012: ”Besprutningen av BTI kan nu inte längre ses som en försöksverksamhet på regional nivå.” Om man då har forskare där uppe måste de veta från år till år att de kan vara kvar. Det är därför det handlar om en långsiktig ekonomisk delaktighet från statens sida.

Dessutom säger landshövdingen i Gävleborg: ”När landskapsstrategins långsiktiga åtgärder börjar få genomslag kan besprutningsinsatserna trappas ner, men nu behövs en stabil finansiering av myggbekämpningen och länsstyrelserna i de drabbade länen har som nämnts inga medel för detta ändamål.”

Därför vädjar jag till ministern och till den nuvarande regeringen: Medverka till att man ser tryggheten i att kunna bekämpa det som finns!

Detta finns alltså inte med i landsbygdens utgifter. Jag undrar om det beror på att man nu har avvecklat Landsbygdsdepartementet. Finns det ingen som bevakar detta från det hållet? Det handlar som sagt inte bara om människor som bor i området. Detta är ett område för turism och för utveckling av företagande. Då måste staten blanda sig i detta.

Anf. 21 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Miljöministern säger att det finns möjlighet till finansiering i landsbygdsprogrammet. Gott så! I och för sig säger hon i meningen därefter att det kanske mer handlar om långsiktiga förvaltningsplaner.

Det vi talar om här handlar om de problem som vi behöver lösa här och nu. Det är sant att även den tidigare regeringen tillsatte tjänstemannagrupper som arbetade med frågan. Vi har lokalt från länsstyrelsen haft ett arbete, och det har tagits många initiativ för att hitta långsiktiga och alternativa lösningar.

Det här handlar dock om lösningar för de kommande somrarna. Vad jag känner till – miljöministern får gärna överbevisa mig – finns det inte något annat alternativ till att gå in med myggbekämpning och att vi behöver använda oss av BTI.

Visserligen kan man ha en diskussion om hur man formulerar sig i en budget. Men det ska vara tydligt för väljarna att det finns en skillnad här. Regeringen är väldigt tydlig med att ansvaret ligger på lokal och regional nivå. Alliansen är väldigt tydlig med att det behövs bidrag från statlig nivå.

Jag upplever att det kanske finns en öppning i miljöministerns svar och vill därför återkomma till om vi kan tolka svaret som att miljöministern är öppen för att, genom landsbygdsprogrammet, bidra till myggbekämpning med BTI i nedre Dalälvenområdet. Ja eller nej?

Jag utgår från att miljöministern känner till att Naturvårdsverket inte kan besluta om tillstånd eftersom detta ska ske i ett särskilt område. Länsstyrelsen kan inte heller göra det, och framför allt kan inte vi riksdagsledamöter göra det. Det är regeringen som måste fatta beslut om tillstånd för bekämpningen. Därför blir min andra fråga: Är miljöministern beredd att fatta beslut om tillstånd för den här bekämpningen?

Avslutningsvis står inbjudan att besöka Österfärnebo eller andra områden öppna. Det vore klokt att göra det. Det skulle kunna leda till många intressanta samtal om vad som behöver göras här och nu, men det är också viktigt för att vi ska kunna hitta bra lösningar på lång sikt.

Anf. 22 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Miljöministern säger i sitt svar att finansieringen av bekämpning av översvämningsmygg bör hanteras på regional och lokal nivå. Hon säger också att man därför avser att trappa ned på medfinansieringen av bekämpningen vid nedre Dalälven och att regeringen inte avser att planera för en flerårig finansiering. Det här är helt fel väg att gå.

Jag vill påminna om att staten är storägare till områden däruppe, där det produceras miljarder mygg. De sprids. Vi kan se framför oss att klimatförändringarna kan leda till att det blir ett problem i stora delar av landet. Då duger det inte att bortse från det här problemet. Om staten vänder sig bort från det här blir det en katastrof och kommer inte att fungera. Då

tar regeringen på sig ett enormt stort ansvar, för de boende, för turismen och för företagsamheten. Det skulle vara att slå undan benen på bygden.

Sedan 2002 har sittande regeringar gett tillstånd till bekämpning med helikopter. Vem som helst förstår att det inte går att bekämpa för hand när det gäller de här stora områdena. Helikopter är nödvändigt. Ännu en viktig fråga i sammanhanget är därför: Hur blir det med den saken? Det är viktigt att man får de beskedet nu.

Vi kan tycka att myggen ligger långt borta nu när det är november och vi snart ska tända adventsljusen. Men tiden går fort. Och det här är en oro för befolkningen som gnager. Vi måste få besked; vi måste kunna planera och veta vad som gäller. Det gäller inte minst för personalen som är inblandad. Finns det en fortsättning på det här projektet som är så viktigt?

Kom ihåg att människor är viktigare än mygg!

Anf. 23 ULF BERG (M):

Herr talman! Det har sagts en hel del kloka saker här.

Jag väljer också att tro att statsrådet verkligen vill att statliga pengar ska säkerställas kommande år och att arbetet kommer att fortsätta.

Värmlandsexemplet är en betydligt mindre geografisk yta som kanske är lättare att jobba med på ett annat sätt. Det här är en nationalpark som man inte kan göra vad man vill med, och det är som sagt ett betydligt större geografiskt område.

Det är många som inte tycker om mygg över huvud taget. Men skogsmyggen har, vilket jag var inne på tidigare, fördelen att den kläcks en gång, och sedan klingar det av. Det finns dock mycket som tyder på att klimatet kommer att ge oss fler översvämningar, och då kommer vi också betydligt oftare att få lägen då stickmyggen kläcks. För det behövs en översvämning, och det ska bland annat vara rätt vattentemperatur.

Jag lever i utkanten av området och drabbas bara de värsta åren men har som sagt varit på besök. Och jag tror att efter ett besök på ort och ställe under ett myggår kommer klimat- och miljöministern att vara en av dem som verkligen strider för att man ska kunna bo och leva i de här områdena.

Det handlar inte bara om oss människor. Jag hade en jämthund – tyvärr gick den bort alldeles för tidigt på grund av sjukdom – som helt plötsligt inte ville vara i hundgården över huvud taget. Efter ett tag drog jag slutsatsen att det berodde på att det var myggår och att han inte alls tyckte om att vara i hundgården då, vilket han hade gjort innan. Det är alltså inte bara vi människor som mår dåligt utan även våra husdjur. Jag tror även att många jordbrukare ser att deras boskap mår dåligt av detta.

Anf. 24 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det finns kanske en anledning till att vi diskuterar detta i november när det garanterat inte är myggsäsong. Då är det kanske lättare att hålla huvudet kallt och titta på hur vi ska ta oss an de här mycket svåra problemen, både på kort och på lång sikt. Det är uppenbarligen inte bara hundar som påverkas av myggförekomsten utan även människor, vilka påpekades som viktigast.

Låt mig återigen förtydliga och förklara att regeringens hållning när det gäller hur vi ska hantera stora myggförekomster bygger vidare på tidigare regeringars politik. Man var tydlig med att det inte handlade om långsiktig finansiering utan en tillfällig finansiering. Med de uppdrag man gav,

inte minst till länsstyrelsen och Naturvårdsverket, var man också tydlig med att utvärdera olika metoder. Det har konstaterats att BTI inte är en långsiktigt hållbar lösning. Bekämpningen har inte påverkat myggförekomsten i ett område från ett år till ett annat och kan inte heller hjälpa till att begränsa spridningen. Men BTI har haft verkan för stunden, varför regeringen och Kemikalieinspektionen har godkänt bekämpningsmetoden år från år när den har begärts och prövats.

Den nya regeringen har ingen annan policy än den gamla regeringens, nämligen att detta kan vara en av de metoder som kan användas. Men vi är bekymrade över att man inte har tittat vidare på och utvecklat de långsiktigt hållbara lösningarna. Nu pratas det mycket om att det ska finnas långsiktig finansiering, men enbart för en metod som inte i sig är en långsiktigt hållbar lösning. Det är ett problem. Tidigare regeringar har lagt ut uppdrag som nu har redovisats för den här regeringen om det kan finnas ytterligare alternativa metoder och hur man kan komma igång med dem. Allt det arbetet är samlat så att den relevanta finansieringsmodellen från regeringen, precis samma modell som den förra regeringen byggde sin finansieringsmodell på, är från landsbygdsprogrammet. Där har länsstyrelserna möjlighet att tillsammans med kommunerna finansiera de åtgärder som man behöver för myggbekämpning.

Jag kan konstatera att det i dag inte finns någon ansökan från nedre Dalälven om att bekämpa mygg med BTI. Det finns det däremot redan från Forshaga. Ni som har kontakter och som är engagerade i frågan kan, om detta är en metod för kommande säsong, säkerställa att det kommer in en ansökan i tid så att den kan behandlas på samma sätt som under tidigare år. Det handlar om den formella behandlingen av ansökan om att använda BTI. Jag har som sagt var inget annat svar än att den kommer att behandlas på precis samma sätt som tidigare.

Vi har talat mycket om finansieringen och om vilken modell vi i regeringen vill använda för att säkerställa att man också tar tag i utvecklingen av metoder för att i så stor utsträckning som möjligt långsiktigt begränsa problemet. Jag håller med Ulf Berg om att det kanske inte ska vara en total utslagning av stickmyggan även om vi är många som har lite svårt att se dess ekologiska relevans i systemet alla dagar, särskilt när den är som mest aktiv. Men vi vill säkerställa att vi begränsar den i den omfattningen att det är möjligt att bedriva verksamheter, inte minst för att fler människor ska upptäcka dessa fina områden.

Jag har varit i området, dock inte under den värsta myggsäsongen. Det är fantastiska naturområden vid nedre Dalälven som på alla sätt verkligen pryder sin status som naturområde.

Med detta hoppas jag att de ledamöter som är engagerade i denna fråga ser att regeringens politik bygger vidare exakt på de metoder som den tidigare regeringen har använt och som är långsiktiga. Vi kan inte ha enstaka ad hoc-lösningar från ett år till ett annat. Det skapar en stor osäkerhet, inte minst i den lokala förvaltningen.

Anf. 25 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Nu väljer jag att tolka ministern positivt. Det finns alltså pengar avsatta för nästa år till besprutning. Då vill jag ställa samma fråga som Tomas Tobé: Kan man lita på att regeringen kommer att begära att

Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen får använda sig av BTI, att man får det tillståndet? Det ska, som sagt, komma från regeringen.

Det är, precis som ministern sade, ett oerhört unikt och vackert område som skulle kunna ge inkomster till betydligt fler än i dag. Detta är ett glesbygdsområde, och det betyder – om jag har förstått det hela rätt – ett område som också Miljöpartiet värnar om för att man ska kunna bo och leva där.

För att man ska kunna starta företag där uppe måste man veta att man kan driva det i flera år. Det finns campingplatser där man har försökt driva verksamhet. Det har fungerat i ett år, men året därpå har det funnits så mycket mygg att det inte har kommit dit ett enda tält, en enda husvagn eller en enda kanotist. Därför måste man veta att verksamheten kan fortsätta år från år. Då handlar det om att staten är tydlig.

Jag vill be ministern att tydliggöra att man ska kunna slippa myggor tack vare att staten tar ett ansvar för det. Det är också viktigt att hon möjliggör för Neda och de forskare som är där att fortsätta att utveckla andra metoder. Vi menar ju att det också ligger i långsiktigheten.

Jag undrar varför de rödgröna ledamöterna som tidigare här i kammaren har haft synpunkter på detta inte är med och driver på i frågan i dag.

Anf. 26 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Även jag vill ta fasta på det som verkar vara en positiv ansats från miljöministern. Man kan ibland tro att det här är en fråga som behöver återkomma och debatteras varje år.

Faktum är att det hörde av sig människor i området vid nedre Dalälven även förra sommaren, men det gjorde de för att meddela att de var tack samma över att det äntligen hade skett en bekämpning som gjorde det möjligt att leva i vardagen i området.

Miljöministern säger att man bygger vidare på den tidigare regeringens arbete med detta. Hon betonade det långsiktiga arbetet med alternativa metoder – gott så. Det viktiga är dock att vi så småningom får ett besked om att det ska finnas möjlighet till bekämpning. Jag hoppas att miljöministern i sitt avslutande inlägg kan svara ett rakt ja när det gäller att regeringen är beredd att ge ett tillstånd för bekämpning.

Jag kan lugna miljöministern med att det är en ansökan på väg. Jag har personligen talat med landshövdingen, som förbereder sig för detta arbete just nu.

Anledningen till att jag ställde den här interpellationen är att det har uppstått en enorm oro. Det är inte bara alliansledamöter som är oroliga. Jag har också hört många lokala socialdemokratiska politiker som har uttryckt en stor oro. Men det är väl egentligen inte politikernas oro som är det viktigaste, utan det är ju de människor som undrar om det nu är dags igen för en sådan sommar. Det vore väldigt bra om miljöministern kunde lugna dem genom att återigen göra klart att pengarna finns i landsbygdsprogrammet och att hon är beredd att ta initiativ till ett tillstånd från regeringen.

Anf. 27 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för en debatt som ger regeringen möjlighet att lugna den oro som finns, inte minst hos de människor som även nästa sommar

Prot. 2014/15:22

14 november

Svar på

interpellationer

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

vill leva i och uppskatta området kring nedre Dalälven till fullo, vilket begränsas av den stora myggpopulationen vissa år.

Det är inte regeringens avsikt att på något sätt införa en begränsning utifrån hur tidigare regeringar har handlagt myggbekämpningen, inte på annat sätt än att vi anser att det är direkt olämpligt att staten ad hoc år från år ska anvisa särskilt öronmärkta pengar speciellt till stickmyggsbekämpning vid nedre Dalälven.

Vi vill ha ett system där man i nedre Dalälven, precis som i Värmland, har en ordning att länsstyrelsen koordinerar med kommunerna, där man har pengar via landsbygdsprogrammet och där man ger stöd till de åtgärder som på både kort och lång sikt leder till de effekter som man vill ha. Man ska komma igång med långsiktiga åtgärder, med uppföljningsplaner och med de uppdrag som har redovisats till både regeringen och Naturvårdsverket.

Jag kan också lugna interpellanterna på den punkten att vi inte avser att införa någon annan ordning när det gäller regeringens eventuella inblandning i tillståndsprocessen för användning av BTI. I grunden ingår det ju i Kemikalieinspektionens mandat att bestämma om produktens tillåtlighet i Sverige. Men såvitt jag vet är det tillåtet med BTI, och det är väl något som Kemikalieinspektionen tittar på med en viss frekvens.

Just nu finns det ingen annan politisk inriktning från regeringen än att fullfölja intentionerna och uppdragen, men metoderna bör också utvecklas efter det att den tidigare regeringen har lagt ut ett uppdrag för att hitta mer långsiktiga lösningar. Det är BTI tyvärr inte i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2014/15:90 om säkerhetskrav på kärnkraft

Anf. 28 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jens Holm har frågat mig på vilket sätt jag avser att skärpa säkerhetskraven för de svenska reaktorerna och vilka åtgärder jag kommer att vidta för att vi ska ha en enhetlig säkerhetsstandard för samtliga kärnreaktorer i Sverige. Vidare har Jens Holm frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Sverige skyndsamt ska införa höjt försäkringsbelopp för kärnkraftsbolagen.

När det gäller Jens Holms första fråga om att skärpa säkerhetskraven på kärnkraftverken togs detta upp vid interpellationen den 6 november och jag skulle därför vilja hänvisa till denna interpellationsdebatt. Som jag framförde då pågår nu ett antal utredningar samt uppdrag hos Strålsäkerhetsmyndigheten för att se över regelverket för kärnkraft. När Strålsäkerhetsmyndigheten redovisat sina olika uppdrag till regeringen och när remissinstanserna har hunnit yttra sig om de olika förslagen som utredningarna presenterat kommer regeringen att vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att säkerhetskraven blir ändamålsenliga. Som jag ser det kommer detta arbete att resultera i skärpta säkerhetskrav vid de svenska kärnkraftverken.

Jens Holms andra fråga gäller enhetliga säkerhetsstandarder för kärnkraftsreaktorer i Sverige. Det svenska regelverket gäller för alla reaktorer oavsett anläggningens utformning eller ålder. De säkerhetskrav och den tillsyn som Strålsäkerhetsmyndigheten tillämpar utgår från att reaktorernas säkerhet återkommande ska utvärderas och omprövas. Med detta följer att nödvändiga åtgärder för att upprätthålla säkerheten ska vidtas och att sträva efter att ständigt förbättra säkerheten genom att vidta säkerhetshöjande åtgärder.

Tänkbara åtgärder och säkerhetsförbättringar ska enligt regelverket identifieras genom att lära av erfarenheter från drift, händelser och olyckor inom den egna verksamheten eller från annan kärnteknisk verksamhet samt genom att ta till sig ny kunskap från forskning och utveckling. Åtgärder som krävs för att upprätthålla säkerheten måste vidtas för att anläggningen ska tillåtas att vara i drift. Hur den tekniska lösningen ser ut eller vad åtgärderna innebär påverkas emellertid av anläggningens utformning och kan skilja mellan olika kärnkraftsreaktorer i Sverige. När det gäller övriga säkerhetsförbättringar görs en bedömning av vad som är möjligt att genomföra. Vid denna bedömning påverkar anläggningens utformning och ålder vilka åtgärder som behöver vidtas för enskilda kärnkraftsreaktorer.

I de fall som Jens Holm refererar till och som gäller de så kallade oberoende härdkylningsfunktionerna har Strålsäkerhetsmyndigheten gjort bedömningen att åtgärder måste vidtas. Det måste bli möjligt att föra in vatten i reaktortanken även om alla i dag installerade system för nödkylning och eltilförsel är skadade eller utslagna. Därför kommer åtgärder att vidtas vid alla reaktorer oavsett ålder och utformning för att möjliggöra detta.

Den tredje frågan, herr talman, rör vilka åtgärder jag avser att vidta för att Sverige skyndsamt ska införa höjt försäkringsbelopp för kärnkraftsbolagen. Jag vill börja med att säga att regeringen anser att kärnkraften ska bära en större andel av sina samhällsekonomiska kostnader.

Jag kan konstatera att riksdagen tidigare beslutat om att Sverige ska godkänna ändringsprotokoll från Pariskonventionen. Sverige måste naturligtvis uppfylla sina internationella åtaganden i enlighet med Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område. Det sker i dag med de krav på försäkring som finns i atomansvarighetslagen. När 2004 års ändringsprotokoll träder i kraft kan regeringen sätta den nya lagen om ansvar och ersättning för radiologiska olyckor i kraft, vilket kommer att innebära höjda belopp. Det kan ske först när samtliga parter som är medlemsstater i EU är färdiga att ratificera enligt ett rådsbeslut från 2004. Av EU:s medlemsländer är det endast Belgien, Förenade kungariket, det vill säga Storbritannien och Nordirland, och Italien som ännu inte är färdiga med sin lagstiftning för att kunna ratificera. De två förstnämnda har kommit långt, och vår bedömning är att de kan bli klara under 2015. Jag kommer att följa frågan aktivt och vill verka inom EU för att de parter som är klara att ratificera kan göra detta så snart som möjligt.

Anf. 29 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka klimat- och miljöministern för svaret på min interpellation. Vi i Sverige har några av Europas absolut äldsta kärnkraftsreaktorer. När de byggdes för drygt 40 år sedan sade man att de skulle vara i drift i ungefär 25 år. Nu har det som sagt gått mer än 40 år vad gäller

några av reaktorerna. Vi ser att ju äldre reaktorerna blir, desto osäkrare blir de och desto fler driftstopp måste göras på reaktorerna. Man måste alltså stänga dem helt och hållet och vidta olika säkerhetsåtgärder. Oskarshamn 1 är väl vår äldsta kärnkraftsreaktor. Där har man gjort ungefär 200 nödstopp sedan starten. Det är mycket.

Det kostar mer och mer ju äldre reaktorerna blir samtidigt som risken med så gamla reaktorer blir allt större för vårt land. Därför välkomnar vi i Vänsterpartiet att Strålsäkerhetsmyndigheten har kommit med nya säkerhetsföreskrifter för våra kärnkraftsreaktorer. Det ska införas något som kallas extra nödkylning, en oberoende härdkylning, i reaktorerna. Sådana finns på många andra reaktorer, men inte i Sverige. Att dessa ska finnas borde vara en självklarhet med tanke på att det under lång tid har påpekats vilka stora brister de svenska kärnkraftverken har. Att det ska finnas en oberoende härdkylningsfunktion i reaktorerna är ingen stor nyhet. De ska finnas på plats senast 2020.

Det märkliga med Strålsäkerhetsmyndighetens förslag är att de äldsta reaktorerna i Sverige ska kunna undantas från kravet. I stället ska man ha en annan form av mycket osäkrare kylningssystem med mobila enheter för reaktorerna. Det är mycket märkligt att vi ska ha ett bättre säkerhetssystem för vissa reaktorer medan de äldsta och sannolikt mest osäkra reaktorerna ska få någon form av B-lagslösning.

Jag skulle vilja ha ett tydligt svar från regeringen ifall man verkligen accepterar att vi har ett sämre säkerhetssystem i våra äldsta och mest osäkra kärnkraftsreaktorer. Det var en av mina konkreta frågor, och jag tycker inte att jag fått något konkret svar på det. Ministern hänvisar till en tidigare debatt som fördes med en moderat riksdagsledamot, men frågan varför vi ska ha olika säkerhetssystem i våra reaktorer penetrerades inte riktigt i den debatten heller.

Sedan gällde det frågan om höjda försäkringsbelopp på våra kärnkraftverk. Det är ett EU-beslut, och det klubbades i riksdagen för flera år sedan. Tidigare miljöministrar har sagt att vi ska höja försäkringsbeloppet på våra svenska kärnkraftverk från dagens 3 miljarder till 12 miljarder. Här ser jag inget konkret förslag från regeringen. Regeringen säger att man måste vänta på andra EU-länder för att kunna göra det. Jag vill upplysa om att det finns EU-länder som har infört det högsta försäkringsbeloppet, till exempel Nederländerna och Belgien. Jag förstår därför inte varför regeringen avvaktar. Det borde införas nu.

Anf. 30 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det är riktigt att vi hade en längre interpellationsdebatt om olika typer av säkerhetskrav. Där tror jag att den generella frågan var vilka nya säkerhetskrav regeringen avser att utreda och implementera i den svenska kärnkraftssektorn. Jag gjorde en mer allmän föredragning om att det bland annat finns ett antal pågående direktivändringar beträffande kärnsäkerheten som måste genomföras i svensk lag. Det uppdraget har i veckan getts till Strålsäkerhetsmyndigheten som ska gå igenom vilka lag- och förordningsändringar som kan behöva göras.

När det gäller de specifika krav som diskuterats en del i medierna och som Strålsäkerhetsmyndigheten har jobbat med, alltså kommunikationen kring det som kallas för oberoende härdkylning, kan jag konstatera att debatten ibland varit något förvirrad. Det har inte funnits anledning att tro

annat än att det kommer att ställas krav på oberoende funktion, oberoende härdkylning, på alla svenska kärnkraftsreaktorer. Strålsäkerhetsmyndighetens uppfattning är att den funktionen ska vara på plats redan 2017. Men man kommer inte att ha den på plats i ett så att säga mer permanent inbyggt system, för det är ett ganska stort system att genomföra, och det genomförs dessutom på lite olika sätt då de svenska kärnkraftsreaktorerna tekniskt inte är beskaffade på exakt lika sätt. Eftersom den olikheten finns kommer man naturligtvis att behöva bygga säkerhetssystemen och kylsystem på lite olika sätt för att de ska fungera i de skilda tekniska miljöerna. Från 2017 ska funktionen oberoende härdkylning finnas i reaktorerna. Det är en säkerhetshöjning som är på gång att beslutas från relevant myndighet, som ju har ansvaret att besluta om dessa saker. Man kommer inledningsvis att acceptera en sådan funktion på ett mer mobilt sätt. Däremot måste den senare, jag tror att det årtal som nämnts är 2020, finnas på plats i permanent form. Dessa krav ställs på alla reaktorer och ingenting annat.

När det gäller frågan om höjt ansvarsbelopp är det dessvärre så – jag måste säga dessvärre, för det har visat sig vara mer komplicerat än man kanske trodde 2004 – att när EU-länderna i samband med ändringsprotokollet till Pariskonventionen fattade beslut om detta beslutades också att det ska ratificeras tillsammans av de EU-länder som tillträder konventionen. Då såg man framför sig att det var ett enklare sätt att göra detta tillsammans.

Nu har det visat sig vara lite mer komplicerat. Det har helt enkelt dragit ut på tiden för länder att ratificera. Jag ligger nu aktivt på i denna process för att verka för att de länder som har gått in i konventionen kan gå vidare och ratificera. Som jag redovisade finns det ytterligare två länder som vi tror kommer att ratificera under 2015. I samband med det kan vi också få till ett ikraftträdande av detta ändringsprotokoll, vilket för Sverige möjliggör ett ikraftträdande av den lagstiftning som riksdagen redan beslutat om.

Detta får effekt. Jag håller helt med Jens Holm om att vi behöver ett tydliggörande när det gäller ett höjt ansvarsbelopp på kärnkraftsägarna, men också en vidare krets av ansvariga. Den lagstiftningen vore väldigt bra att få på plats.

Anf. 31 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill börja med de ökade säkerhetskraven på kärnkraften. Jag tycker att det är märkligt att myndigheten föreslår ett system där man tillåter lägre krav på våra äldsta och osäkraste kärnkraftverk. Precis som ministern säger öppnar man för att det inte ska vara permanenta lösningar utan kylning med mobila enheter. Jag måste erkänna att jag inte kan alla detaljer kring det här, men alla som är insatta säger att det är mycket säkrare att ha oberoende härdkylning och sätta in det som en permanent del av systemet.

Ifall man inte kan leverera detta för våra äldsta och osäkraste reaktorer säger väl det någonting om hur illa det är ställt med de reaktorerna. Om de inte kan leva upp till säkerhetskraven kanske det är bättre att de inte får fortsätta. Då kanske de faktiskt har gjort sitt. Är det verkligen så att vi ska ha olika säkerhetskrav på olika reaktorer, ministern? Ska vi ha ett B-lag för våra farligaste och äldsta kärnkraftsreaktorer?

Jag undrar också om det höjda försäkringsbeloppet. Kärnkraften bär i dag inte sina samhällsekonomiska kostnader fullt ut. Det innebär i praktiken att den revolution av förnybar energi som vi vill se står tillbaka därför att vi har väldigt mycket kärnkraft som indirekt subventioneras av staten. En del av denna subvention består i att ägarna till de svenska kärnkraftverken inte kommer att behöva stå för kostnaden fullt ut vid en olycka. För ett antal år sedan höjde man i Sverige försäkringsbeloppet till 3 miljarder kronor, så att man får betala lite till. Nu har vi en EU-förordning som säger att det ska vara upp till 1,2 miljarder euro, vilket blir ungefär 12 miljarder svenska kronor.

Ministern säger att vi måste vänta på de andra EU-länderna innan vi får det här på plats. Jag vill erinra om att vi hade ett antal sådana här debatter innan den nya socialdemokratiskt och miljöpartistiskt ledda regeringen tillträdde. Åsa Romson deltog i de debatterna. Vi ville att den svenska regeringen skulle gå före och införa högre belopp i försäkringskraven här och nu. Vi menade då att ett enskilt medlemsland kan göra det. När jag tittar på hur olika länder agerat ser jag att Nederländerna och Belgien infört det högsta beloppet på kärnkraftverken i sin lagstiftning. Även Finland och Spanien har infört ett mycket högre försäkringsbelopp än vad vi har i Sverige.

Jag undrar fortfarande vad Sverige går och väntar på. Jag har all respekt för att ni driver på på EU-nivå; man vill ju att alla EU-länder ska ta sitt ansvar. Men vi borde kunna göra mer här i Sverige också. Annars blir det så att vi fortsätter att indirekt subventionera kärnkraftsindustrin. Det är den förnybara energin som betalar det stora priset för det. På längre sikt är det miljön, klimatet och hela vår framtid som betalar det stora priset.

Anf. 32 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Det är riktigt att jag tidigare har ställt en interpellation på temat kärnkraftens säkerhetskrav. Låt mig tydligt slå fast att vi naturligtvis ska ha ändamålsenliga och välmotiverade säkerhetskrav på kärnkraftsreaktorerna. Anledningen till att jag ställde den interpellationen var att jag var lite orolig över de uttalanden som statsrådet gjort. Oron gällde snarast att det skulle bli ideologiska säkerhetskrav som inte var baserade på expertis, forskning och analyser.

Jag är dock glad över den interpellationsdebatt vi hade då och den ställning statsrådet intagit, vilken jag tycker är mycket mer nyanserad än den vi märkte av i valrörelsen. Man blir möjligtvis lite mer begränsad som statsråd, då man har att ta hänsyn till andra partier och även de internationella konventioner vi har. Jag är också glad att statsrådet och jag hade en diskussion om den oberoende myndigheten SSM och vikten av dess oberoende.

Jens Holm har tidigare i debatten nämnt att han inte är så väl insatt i hur den oberoende härdningskylningen ska funka. Men han är ändå beredd att ställa andra krav än vad SSM gör. Jag tycker att detta är signifikant. Det är oerhört viktigt att de krav som ställs baseras på expertisen och forskningen. Jag noterar också från den tidigare interpellationsdebatten att statsrådet har ett stort förtroende för SSM som myndighet och vill följa de internationella avtal vi har.

Jens Holm nämner vidare de äldre reaktorerna. Detta har också statsrådet och jag varit inne på i vår debatt. Ja, det finns naturligtvis äldre reaktorer i Sverige. Men det är viktigt att nämna att de också är moderniserade. Flera av dem har moderniserats kraftigt under den senaste tiden. Man har investerat stora resurser för att modernisera dem, och i takt med det har säkerhetsnivån på kärnkraften höjts. Det har man gjort på grund av de krav som SSM ställt. Som jag inledningsvis var inne på är det viktigt att vi ställer ändamålsenliga och välmotiverade krav, så detta är bra.

Den oberoende härdkylningen var en av huvudpoängerna i denna interpellation. Frågan om att den inte är exakt likadan på de olika reaktorerna tycker jag att statsrådet besvarar på ett bra sätt. Det är väl värt att notera att säkerhetsnivån höjs i samtliga reaktorer genom den oberoende härdkylningen, vilket naturligtvis är bra.

Jag hoppas att statsrådet kommer att behålla den ställning hon intagit sedan hon blev minister. Det vore bra för den framtida energiförsörjningen. Jag är dock fortfarande orolig över uttalanden som statsrådet i samband med energiöverenskommelsen gjorde om att flera reaktorer kommer att stängas under mandatperioden. Vägen dit, menade statsrådet, skulle gå genom bland annat högre säkerhetskrav. Är det fortfarande så?

Anf. 33 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för den fortsatta debatten om säkerheten hos de svenska kärnkraftsreaktorerna, vilket är ett viktigt ämne.

Det är Miljöpartiets och regeringens uppfattning att vi ska ha höga säkerhetskrav på svenska reaktorer. Jag förstår, förutsätter och hör aktivt i debatten att det är någonting som både moderata och vänsterpartistiska riksdagsledamöter stöder. Jag tror inte att det är där den stora åsiktsskillnaden finns i svensk kärnkraftspolitik i dag. Vi ska ha höga säkerhetskrav på de svenska reaktorerna. Jag tror att det är helt uppenbart för svenska folket att det blir en allt viktigare fråga. Som interpellanten Jens Holm säger har vi allt äldre kärnkraftsreaktorer i Sverige, och naturligtvis blir då säkerhetsfrågan än mer påtaglig.

Detta avser jag som ansvarig minister att följa noga så att vi säkerställer att vi från myndighetshåll och regeringens håll hela tiden följer upp och tar till oss den internationella kunskapen och analyserna och verkställer de internationella besluten om säkerhet men att vi gör det på ett adekvat sätt för de svenska kärnkraftsreaktorerna.

När det gäller specifikt den diskussion som Jens Holm tog upp om den oberoende härdkylningen kan jag konstatera att myndigheten har aviserat att man vill se den funktionen på plats redan 2017. Det är en viktig funktion. När alla andra nödsystem är utslagna för elsystem och system av annan karaktär så måste det fortfarande gå att kyla härden.

Det finns mobila system som kan höja denna säkerhet på ett avsevärt sätt. Myndigheten som har att besluta och har detta på sitt bord har aviserat att man vill säkerställa att de är på plats 2017. Den har också sagt att det från 2020 bör finnas permanenta lösningar.

Detta är säkerhetskrav som ställs på samtliga reaktorer. Med det känner jag att vi i just den säkerhetsdelen har en bra ordning på torpet och inte darrar på manschetten från regeringens sida när det gäller att aktivt följa säkerhetsstandarden på svenska kärnkraftverk.

Detta gäller oavsett var man står i den riktigt ideologiska frågan, det vill säga kärnkraftens vara eller inte vara, och om man tror att det är ett energisystem som har en långsiktig framtid i Sverige eller inte. Där står Moderaterna med en syn och Miljöpartiet med en helt annan syn.

Det jag och Miljöpartiet har varit tydliga med är att säkerheten är ett av de moment man måste jobba väldigt aktivt med när man har kärnkraft. Det är också en av anledningarna till att vi tror att vi framöver vore mycket tryggare och tydligare om vi i Sverige använde 100 procent förnybar energi och inte energi från kärnreaktorer.

De kärnkraftverk vi har i dag och avfallet måste vi hantera. Det ska vi göra oerhört säkert och professionellt och på det tekniskt mest avancerade sättet för att så mycket vi bara kan trygga säkerheten för dagens samhälle men också för de kommande generationerna som tyvärr kommer att behöva hantera detta framöver.

Jag förstår av debatten och av interpellanten Jens Holm att man önskar ökade beloppsgränser i försäkringsdelen när det gäller kärnkraften. Det tycker också regeringen, Miljöpartiet och den här kammaren som redan har beslutat om en lagstiftning som man vill ska träda i kraft.

Problemet är att det är knutet till ett beslut där Europeiska rådet har sagt att vi ska göra det gemensamt. Därför kan det inte komma på plats förrän vi får ett ikraftträdande av ändringsprotokollet. Man jobbar aktivt med den frågan. Vi följer det och hoppas på en snar ratificering.

Anf. 34 JENS HOLM (V):

Herr talman! När vi inför ökade säkerhetskrav på våra kärnkraftverk ska det vara samma för alla. Man ska inte tumma minsta lilla på säkerheten. Klimat- och miljöministern sade precis det i den tidigare interpellationsdebatten för några veckor sedan med Jörgen Warborn.

Det är precis det man gör när man skriver sin promemoria att för de äldsta reaktorerna som förväntas tas ur bruk efter 2012 ska man ha en kompensatorisk lösning. Det ska alltså inte vara en oberoende härdkylning som man ålägger de andra reaktorerna att ha.

Det borde vara självklart att det ska vara samma för alla. Kan man inte leva upp till det för att det är så gamla kärnkraftverk ska man inte fortsätta. Vi kan inte kompromissa med säkerheten.

Det är också en fråga till moderaten Jörgen Warborn. Anser Moderaterna att den kompensatoriska lösningen med en mobil enhet för kylningen är exakt lika säker som oberoende härdkylning? Då borde man i så fall kunna ha det på alla reaktorer.

Det är bra att ni driver på i EU, Åsa Romson. Men enskilda medlemsländer kan gå före och höja försäkringsbeloppet. Det har Belgien, Nederländerna, Spanien och Finland gjort. Vi i Sverige borde också göra det. Jag förstår inte varför det ska vara så svårt att göra det när en enig riksdag har beslutat om det. Det vore ett steg mot att kärnkraften ska ta ett större samhällsekonomiskt ansvar, precis som ni säger i regeringsförklaringen.

Anf. 35 JÖRGEN WARBORN (M):

Herr talman! Statsrådet var först inne på höga säkerhetskrav. Jag nämnde också inledningsvis att det var viktigt. Hon fortsätter med ett resonemang om att med äldre reaktorer blir den frågan alltmer aktuell. Jag

vill återigen påminna om att de allra flesta har gått igenom väldigt stora moderniseringar den senaste tiden. Det har naturligtvis höjt säkerheten.

Vi i Moderaterna tycker tillsammans med Alliansen i vår energiöverenskommelse att man ska fortsätta med och utveckla förnybart, och vattenkraften ska finnas där. Men vi ser också att man ska kunna ersätta några av de tio reaktorer som finns, och då ökar säkerheten ytterligare. Det är den ståndpunkten.

Jag noterar att statsrådet nämnde Moderaternas syn på kärnkraften långsiktigt och hur den skiljer sig från Miljöpartiets syn. Det finns ingen tvekan om det. Vi står i olika läger där. Men den stora frågan är hur regeringens position är om kärnkraften. Det är fortfarande en osäkerhetsfaktor.

Jag fick frågan från Jens Holm om hur säker den mobila kylningen är. Jag kan inte svara på det. Jag tror inte heller Jens Holm kan det. Det är hela min poäng.

Jag vill att SSM, som är den oberoende myndigheten, ska vara oberoende. Det är de som är experterna och kan den frågan. Det är de som har gjort bedömningen och avvägningen, och jag litar på den. Jag noterar sedan den tidigare debatten att det gör också statsrådet.

Anf. 36 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för en debatt om det viktiga ämnet kärnkraftreaktorers säkerhet!

Regeringen kommer inte att med en tum vika från att vi ska ha en hög säkerhet, den allra bästa möjliga, på de svenska kärnkraftverken. Därför kommer vi behöva följa frågan noggrant och implementera säkerhetsåtgärder allteftersom. Det är så man bygger säkerhet på kärnkraftssidan.

Jag håller inte med Jörgen Warborn om att allt skulle bli mycket säkrare i Sverige och i världen om vi fick nya kärnkraftreaktorer. Det finns en inneboende osäkerhet om kärnkraft som teknisk lösning på energiförsörjningen. Vi såg olyckorna i Fukushima som ett bevis på detta. Det är väldigt många saker som inte går att förutse.

I en allt osäkrare värld som vi just nu står inför ska vi vara väldigt tydliga med att den typen av energiproduktion som innefattar så stora säkerhetsrisker som den ändå gör i praktiken kanske inte är den allra bästa i en värld med mer våldsamt och osäkerhet.

Det vi ser i dag är att vi har en åldrande kärnkraftpark i Sverige. Det gör att vi måste vara väldigt lyhörda inför de säkerhetsstandarder som behöver implementeras, och jag avser att följa detta noga.

Det finns en oberoende strålsäkerhetsmyndighet i Sverige som har till uppgift att regelbundet eftersöka säkerhetsstandarder. Det gäller bland annat i den fråga som har diskuterats här med Jens Holm. Den är just nu i färd med att säkerställa att kraven om oberoende härdkylning implementeras.

Den funktionen implementeras i ett första steg med krav på att den ska kunna leva upp till funktionen utifrån en mobil lösning. Det görs på alla kärnkraftverk också för att man i ett senare steg ska ha permanenta lösningar. De kraven ställs på alla kärnkraftverk. Med detta konstaterar jag att det finns ett gott säkerhetsarbete på de svenska kärnkraftverken.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:72 om frysta medel för samman- slagningen av Uppsala universitet och Högskolan på Gotland

Anf. 37 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Gustaf Hoffstedt, Moderaterna, har frågat mig om det var en lapsus att de medel som Uppsala universitet tilldelats med anledning av samgåendet med Högskolan på Gotland inte ingår i budgetpropositionen för 2015.

Regeringen ser positivt på att lärosäten samverkar och samarbetar med varandra i syfte att uppnå hög kvalitet i utbildning och forskning. I vilka former detta samarbete sker avgör lärosätena i stor utsträckning själva. Regeringen avser inte att uppmuntra några ytterligare samgåenden mellan lärosäten.

Verksamheten vid Högskolan på Gotland inordnades i Uppsala universitet den 1 juli 2013. Syftet med samgåendet var att gynna såväl utbildning som forskning på Gotland. Även om det har gått för kort tid för att kunna utvärdera resultatet av samgåendet kan det konstateras att verksamheten har haft en positiv utveckling i flera delar. Söktrycket till utbildningarna på Campus Gotland har ökat väsentligt jämfört med tidigare. Den inriktning mot så kallad liberal arts education som Högskolan på Gotland tidigare arbetade med har också större möjligheter att utvecklas i den bredare utbildningsmiljö som Uppsala universitet kan erbjuda.

Från och med 2012 har särskilda medel tilldelats för samgåendet. Dessa medel har syftat till att täcka ökade kostnader som kan uppstå i samband med samgåendet. Syftet med de särskilda medlen har också varit att stärka kvaliteten och utveckla verksamheten på Gotland för att göra den långsiktigt stabil och attraktiv för studenter och lärare. Det är betydelsefullt att Uppsala universitets satsning på Gotland fortsätter att utvecklas i denna positiva anda.

Regeringen prioriterar satsningar på kunskap och utbildning. Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit att medel motsvarande 5 000 nya högskoleplatser avsätts för 2015. Uppsala universitet, som inkluderar Campus Gotland, kommer att få en betydande del av dessa medel, och därmed ges möjlighet att förstärka kvaliteten i undervisningen och öka antalet studenter.

Anf. 38 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Helene Hellmark Knutsson för svaret.

Samgåendet mellan Uppsala universitet och dåvarande Högskolan på Gotland har blivit en formidabel succé. Från mitt gotländska perspektiv har jag kunnat notera det som också statsrådet själv framhöll, nämligen att söktrycket till de utbildningar som ges på Gotland har ökat dramatiskt, och utbildningskvaliteten har också kunnat höjas tack vare universitetets omfång, historia och styrka.

Regeringen föreslår i sin budgetproposition att de samgåendemedel som den tidigare regeringen utlovade ska frysas inne. Det var ett löfte som sträckte sig under perioden 2013–2016. Under åren 2013 och 2014 har medlen förstås redan utbetalats, 25 miljoner kronor årligen, men förslaget är att de ska frysas inne för åren 2015 och 2016. Dessutom var det sagt att

det skulle ske en utvärdering efter 2016 för att eventuellt permanenta medlen. Det skulle innebära att man också efter 2016 skulle utbetala medel eftersom man såg så positivt på samgåendet. Det skulle krävas ett aktivt beslut från regeringen att inte betala ut medlen.

Uppsala universitet har i dagsläget inte fått någon motivering varför man låter medlen frysa inne, och man fick definitivt ingen chans att yttra sig innan beslutet fattades. Det tycker jag i sig är allvarligt. I regeringsformen 7 kap. 2 § står: "Vid beredningen av regeringsärenden ska behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också i den omfattning som behövs inhämtas från kommuner. Även sammanslutningar och enskilda ska i den omfattning som behövs ges möjlighet att yttra sig." Såvitt jag förstår har Uppsala universitet inte fått möjlighet att yttra sig, inte heller Region Gotland, Uppsala kommun eller någon annan berörd. Det tycker jag är ganska allvarligt.

Som sagt, regeringen beslutade att det skulle ske en återkoppling efter 2016. För mig är det då naturligtvis angeläget att det sker en utvärdering av detta.

Jag skulle vilja fråga statsrådet Helene Hellmark Knutsson huruvida man ser positivt på att permanenta dessa medel eller inte. Om man inte ser positivt på det och inte kan ge detta besked i dag, kan man då åtminstone ge beskedet att det kommer att ske en kvalificerad utvärdering av hur medlen har fallit ut och vad de har betytt för Uppsala universitet – Campus Gotland?

Den andra frågan jag skulle vilja ställa till statsrådet är: Varför föregicks regeringens förslag inte av någon dialog med framför allt Campus Gotland men också Region Gotland och Uppsala universitet?

Anf. 39 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Gustaf Hoffstedt, både för följdfrågor och för att vi är överens om den positiva utveckling som detta har inneburit för Gotland. Det har som sagt ökat söktrycket och stärkt utbildningens kvalitet. Jag tror att vi är överens om att vi vill att detta ska fortsätta.

Nu är det en ny regering och en ny riksdag. Det har varit val däremellan, och då är det också nya satsningar som görs på högre utbildning och forskning. Det vi har fattat beslut om i budgetprocessen är att tillföra 5 000 nya högskoleplatser och att tillföra 125 miljoner kronor till kvalitetshöjande åtgärder. Om detta är den budget som går igenom här i riksdagen den 3 december är det detta beslut vi har att förhålla oss till när vi sedan ska fördela medel till högskolor och universitet. Inför det arbetet pågår självklart samtal för att man ska kunna erbjuda fler platser och avgöra var man behöver satsa pengarna för stärkt kvalitet.

Precis som jag sade i mitt inledande interpellationssvar pågår den dialogen nu med Uppsala universitet just för att säkerställa att den positiva utvecklingen på Campus Gotland ska fortsätta. Uppsala universitet kommer att få en betydande del av den här regeringens satsningar.

Det är självklart att det blir ett skifte när man får en ny regering. Det innebär att vi får föra en tydlig dialog. Jag utgår från att man är medveten om att allmänna val kan bli på det här sättet.

Att vi ska göra kvalificerade utvärderingar av arbetet tycker jag är självklart. Det är också självklart att när nu nya medel fördelas görs det i

dialog med bland annat Uppsala universitet men också med övriga lärosäten i Sverige.

Anf. 40 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Fru talman! Jag uppfattade inte att det här ges något löfte om att permanenta dessa medel, men jag uppskattar naturligtvis löftet om att i alla fall utvärdera hur de faller ut.

De nya medel som Helene Hellmark Knutsson talar om gäller framför allt ett kvantitativt mål om 5 000 nya högskoleplatser. Så var det ju inte riktigt med de 25 miljoner som ursprungligen utlovades. En huvudsaklig idé med de medlen var ju att de skulle kunna användas till forskning, som ju är själva kärnan i en högskolas eller ett universitets verksamhetsområde.

Det gör mig bekymrad. Jag skulle vilja att statsrådet vidgar de möjligheter som Uppsala universitet – Campus Gotland har med de numera utlovade medlen, så att de inte enbart kan användas kvantitativt till att utöka antalet högskoleplatser utan också kan användas till just forskning.

När jag då ska komplettera med någon fråga blir den helt enkelt: Kommer statsrådet att verka för att pengarna kan användas till forskning?

Anf. 41 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Gustaf Hoffstedt, för ytterligare frågor!

Eftersom detta har lett till ett ökat söktryck tycker jag att det är väldigt positivt att man tillför nya platser. På det sättet kan man möta det ökade söktrycket.

Och, som sagt, vi har också en pott som handlar om att höja utbildningens kvalitet, men det är på vissa specifika områden.

Det ligger stora satsningar på forskningen i den forskningspolitiska proposition som gäller, som det beslutades om av den förra riksdagen och som kom från den förra regeringen. Jag har sagt flera gånger att jag tycker att det är en väldigt bra satsning som har tillfört stora forskningsanslag.

Vi kommer självklart att se till att det här fortsätter. De nya forskningsanslag som tillförs kommer att fortsätta fram till dess att vi ska fatta beslut om en ny forskningspolitisk proposition. Det är självklart att forskning av hög kvalitet kommer att ha del av de fortsatta medel som tilldelas för forskning. Men just de här medlen, som handlar om fler platser, är för utbildningsplatser.

Anf. 42 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Fru talman! Jag kan då beklaga att de medel som ersätter de ursprungligen utlovade 25 miljonerna enbart kan användas till utbildningsplatser. Så var det nämligen inte tänkt från början. Poängen med samgåendet var också att öka kvaliteten på Uppsala universitet – Campus Gotland.

Det finns en annan aspekt av att enbart satsa på utbildningsplatser och att samtidigt ge medel under en så kort tid – det återstår ju bara två år. Man kan fråga sig: Vad är det för utbildningar som Uppsala universitet – Campus Gotland ska starta när det enbart återstår två år av utbetalningar? Det finns knappt så korta program. Det skapar en oerhörd osäkerhet. Det får inte vara så att Uppsala universitet – Campus Gotland lockar in studenter i utbildningar som påbörjas och att medlen därefter rycks undan, likaså möjligheterna att avsluta utbildningarna.

Anf. 43 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Regeringens satsningar på en utbyggd högskola kommer att fortsätta under hela mandatperioden. Det blir 5 000 nya platser nästa år, om riksdagen så beslutar, och det kommer att ske en successiv ökning av antalet högskoleplatser till 2018. Beräkningen just nu är att det ska vara drygt 14 000 nya platser när det är fullt utbyggt.

Det är inte så att pengar för nya platser kommer att försvinna eller bara ha tvååriga perspektiv, utan det är självklart att regeringen tar den hänsynen och också har höjda och ökade ambitioner. Det är också en tydlig politik från regeringen att vi ska ha högre utbildning och forskning av hög kvalitet i hela landet. Det gör att jag anser att Campus Gotland kan känna sig väldigt tryggt med regeringens satsningar och ambitioner, förutsatt att de får stöd i riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2014/15:95 om jämställdhet inom akademien

Anf. 44 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Linda Snecker från Vänsterpartiet har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka jämställdheten inom akademien såväl kvantitativt som kvalitativt. Linda Snecker har vidare frågat mig när jag avser att vidta dessa åtgärder.

Sveriges nya samarbetsregering är feministisk. Det innebär att alla frågor som rör jämställdhet och hur maktförhållandena ser ut mellan könen är viktiga frågor, och jag kommer att bedriva ett aktivt arbete med dessa frågor när det gäller akademien.

I statliga universitets och högskolors verksamhet ska jämställdhet mellan kvinnor och män alltid iakttas och främjas, och det gäller enligt högskolelagen. Arbetet med att uppnå en jämn könsfördelning är komplext, och insatser krävs på flera nivåer inom högskolan. För att främja jämställdheten i akademien kommer regeringen under hela mandatperioden att bedriva ett aktivt arbete i dialog med universitet och högskolor.

Som anges i regeringsförklaringen ska andelen professorer som är kvinnor öka. Det är ett prioriterat område för regeringen. Trots att kvinnor under lång tid har varit i majoritet bland studenterna i utbildning på grundnivå och avancerad nivå är fortfarande bara 24 procent av professorerna kvinnor medan 76 procent är män. Dessa siffror talar sitt tydliga språk. Jämställdheten behöver förbättras. Riksdagen har fastställt att det ska finnas mål för könsfördelningen av nyrekryterade professorer på lärosätena. Dessa mål för innevarande period gäller till och med 2015. Regeringen följer noga i vilken mån lärosätena uppnår rekryteringsmålen, och arbetet med utformningen av de nya rekryteringsmålen som ska gälla från och med 2016 pågår.

Vidare anges i regeringsförklaringen att forskningsanslagen ska fördelas jämställt. Det är viktigt att kvalitetssäkra rekryteringsprocesser och anslag och se till att arbetet sker på formella grunder och inom formella strukturer så att kvinnor inte missgynnas. Statskontoret har i uppdrag att kart-

lägga och analysera fördelningen av anslag för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor ur ett jämställdhetsperspektiv. I uppdraget ingår att studera fördelningsprocessen, bland annat de bedömningar som ligger till grund för fördelningsbesluten. Där det bedöms möjligt för deltagande lärosäten får även övriga medel när det gäller forskning och forskarutbildning inkluderas. Uppdraget ska redovisas den 31 december 2014, och jag inväntar resultatet med stort intresse.

I regeringförklaringen tas även upp att myndigheter ska få ett tydligare uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering i all sin verksamhet. Jag kommer att föra en dialog med universitetet och högskolorna om hur ett sådant arbete ska utformas.

Jämställdhet i högskolan är i grunden en fråga om rättvisa för individen. Men det är också en avgörande fråga för akademins legitimitet som samhällsbärande institution och, i förlängningen, för samhällsutvecklingen och Sveriges konkurrenskraft.

Anf. 45 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för ditt svar! Det gläder mig att höra att regeringen tar frågan på allvar.

I Sverige finns det 31 lärosäten som staten är huvudman för, 14 universitet och 17 högskolor. År 2010 genomfördes en autonomireform som ledde till avregleringar av lärosätenas organisation. Varje universitet kunde då självt forma bland annat sin egen styrning.

Att jämställdhetsintegrering bland lärosäten ska bli tydligare är väldigt positivt. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektiv ska införlivas i alla beslutsprocesser. Men i och med den ökade autonomin och skillnaden i styrning mellan lärosätena blir jämställdheten svårare att styra från statligt håll och från regeringens håll.

Delegationen för jämställdhet i högskolan säger i redovisningen *Jämställdhet i högskolan – ska den nu ordnas en gång för alla?* att bilden av akademien är nedslående. Det är en organisation som är präglad av normer och värderingar som bekräftar män som överordnade och där olika villkor råder för kvinnors och mäns meritering och karriärutveckling. Särbehandling och diskriminering på grund av kön råder inom akademien men på ett väldigt sofistikerat sätt som ligger under ytan. Forskaridealet är starkt, och det råder en stark föreställning om den hårt arbetande forskaren som lever för sitt arbete och låter familj och barn komma i andra hand. Män har lättare att avancera i tjänst, kvinnor betydligt svårare. Och avancerar kvinnor i tjänst är det inom undervisning och administration – det är någonting som ofta ses som karriärstjälpande för forskningen.

Statsrådet skriver i sitt svar att arbetet med att uppnå en jämn könsfördelning är komplext. Jag tror inte riktigt att det stämmer. Det är könsmaktordningen som kramar vår akademi alldeles för hårt.

Antalet professorer har mätts sedan 2007. Statsrådet skriver i sitt svar att regeringen kommer att fortsätta att mäta. Men att mäta antalet professorer kommer aldrig att leda till någon jämställdhet. Professorers arbetsituation skiljer sig åt. Vissa arbetar under professorskontrakt via universitetet och behöver inte jaga forskningsmedel. Vissa kan anställa väldigt många doktorander; andra har en licentiand på halvtid.

I stället för att mäta antalet professorer skulle professorernas olika anställningsvillkor tas på allvar. Och varför bara sätta upp mål för den absolut högsta titeln inom akademien? Regeringen skulle på samma sätt som för professorer kunna sätta upp mål för antalet doktorander, lektorer och adjunkter.

Jag har själv under flera år arbetat i akademien med att administrera forskning. Jag har arbetat tillsammans med de hängivna forskare som drar in externa medel. Det är en spännande värld.

Det är även en extremt hierarkisk värld. Den akademiska friheten är stor hos forskarna, men vi som var administratörer hade en helt annan arbetssituation. Många av oss var akademiker med en lång utbildning i ryggen. Nästan samtliga var kvinnor. Vi arbetade alla med att bland annat kopiera papper åt professorerna.

Därför undrar jag vad statsrådet tänker göra för resten av de tusentals som är anställda inom administration och teknisk support och som städare, controllers, ekonomer och löneadministratörer för att även de ska ha en jämställd arbetsplats.

Det räcker nämligen inte med att räkna professorernas huvuden. Utan den administrativa grunden på högskolorna finns ingen som betalar ut lön, diari för forskningsansökningarna eller får datorn att fungera felfritt. Även där behövs jämställdhet.

Anf. 46 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Linda Snecker, för ditt engagemang i den här viktiga frågan! Jag är väldigt glad för det och hoppas att det kan innebära att vi också kan fortsätta jobba med att utveckla jämställdhetsarbetet inom akademien, både vad gäller högre utbildning och forskning.

Vi ser att våra lärosätens självständighet är av godo, men det kräver att man jobbar väldigt ansvarsfullt. Mycket makt betyder mycket ansvar, och det gäller även våra lärosäten. Det är självklart att vi som regering men också våra myndigheter som har att följa upp ska se till att jämställdhetsarbetet hela tiden utvecklas och att det gör det på alla nivåer.

Nu har vi i regeringsförklaringen satt upp ett mål när det gäller professorer, men det innebär inte att vi glömmer övrigt jämställdhetsarbete. Precis som Linda Snecker själv sade innebär ju en jämställdhetsintegrering att man jobbar på alla nivåer, inom alla fakulteter och att man också följer upp och utvärderar.

Det här är komplext på det sättet att det är många verktyg som behöver användas. Det ena handlar om långsiktigheten, och då menar jag inte långsiktigheten i jämställdhetsarbetet, för det kan ibland kännas lite väl långsiktigt – det går ju inte riktigt så snabbt som vi önskar – utan jag menar mer att ge långsiktiga villkor för till exempel unga forskare. Det tror jag är en sådan sak som kommer att underlätta för kvinnor att välja forskarkarriären – att man får trygga anställningar och att man inte behöver jaga anslag varje år för att kunna fortsätta som ung forskare.

Det här är, precis som jag sade i slutet av mitt förra inlägg, viktigt för jämställdheten, och det är viktigt för att ge alla möjligheten att prova på en forskarkarriär så att vi faktiskt får fram de bästa. Det ska inte vara de andra, lite mer dolda, sakerna som gör att någon tar sig fram.

Den andra delen handlar om transparens både i ansökningsförfaranden och i anställningsförfaranden och att det alltid ska vara meriter som kvalificerar och inte någonting annat.

Vi vet alla att könsmaktordningen gör att man ibland värderar kvinnors och mäns arbete och meriter på olika sätt. Att jobba målmedvetet med att få bort sådant, att se till att det är transparens och kvalitet i processerna och att man utgår från meriter kommer också att göra det kanske inte precis lättare, men det kommer att göra att det blir mer jämställt eftersom fler kvinnor kan ta sig fram på sina formella meriter i stället för att informella nätverk ligger till grund för bedömningar.

Anf. 47 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag håller helt med om att anställningstryggheten i forskarvärlden stundtals är förskräcklig, och det behöver vi verkligen göra mycket åt.

Jag tänker ta upp just det här med tilldelning av forskningsmedel. Under 2000-talet uppkom ett nytt fenomen inom Forskningsverige som innebär att utdelning av mycket stora forskningsanslag går till starka miljöer och så kallade excellenscentrum.

I rapporten *Hans Excellens: om miljardsatsningarna på starka forskningsmiljöer* totalsågas den satsningen ur ett jämställdhetsperspektiv. Kvinnor hade totalt sett utgjort 12,7 procent av dem som tilldelades strategiska satsningar och männen 87,3 procent. En stor del av detta berodde på att andelen kvinnor som sökte medel var ovanligt låg, bara 15 procent, vilket kan jämföras med när Vetenskapsrådet utlyser medel inom medicin, då 30 procent av de sökande är kvinnor.

Det är inte så konstigt att det blir så här med tanke på den diskussion som vi precis har haft, nämligen att jämställdheten bland professorer på universitet och högskolor ser så ojämn ut. Jag är alltså inte förvånad över att kvinnor inte har känt sig manade att söka excellenta forskningsmedel.

Om de medel som avsattes till strategiska satsningar i stället hade fördelats på vanligt sätt av forskningsråden skulle kvinnor ha fått ungefär 20 procent av medlen. Detta omräknat i pengar handlar om ungefär en halv till en miljard kronor som omfördelas från kvinnor till män genom satsningar på excellenscentrum.

Statsrådet skriver att regeringen vill att forskningsmedel ska fördelas jämställt. Det är väldigt bra att Statskontoret har fått i uppgift att se över den ojämsällda fördelningen och att den redovisningen kommer i december. Jag tror tyvärr att både jag och statsrådet kommer att bli besvikna över resultatet, för det är väldigt vanligt att man som feminist i dag blir besviken.

Den forskningspolitik som bedrivs i dag är en besvikelse för jämställdheten. Inom forskning är motfinansiering från det egna universitetet väldigt vanligt, och det är de särskilt framgångsrika grupperna som får motfinansiering. Dessa medel kan bara komma från ett enda håll, nämligen från de forskare som inte har tilldelats excellenta medel. Det är med andra ord kvinnor och yngre forskare som får vara med och betala de satsningar de själva inte får del av.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet vad hon tror kommer att hända med den fria forskningen och akademien när forskningsmedel till stora delar satsas på excellens och innovationer som absolut inte gynnar kvinnor,

vilket den här utredningen visar, i stället för att till exempel finansiera grundforskning som inte alltid är excellent.

Jag skulle också vilja fråga statsrådet när den jämställdhetsbonus på 100 miljoner årligen som kan delas ut till lärosäten för att öka ansträngningarna inom jämställdhetsarbetet kommer?

Anf. 48 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack för frågorna! Jag tror att vi får avvakta lite tills vi får den här utvärderingen, som är en väldigt viktig grund för det arbete som nu påbörjas inom departementet inför den nya forskningspolitiska propositionen. Vi har sagt att den ska ha just det långsiktiga perspektivet där detta är en väldigt viktig del.

Precis som jag sade inledningsvis handlar det både om akademins legitimitet och om Sveriges konkurrenskraft, att vi får fram de bästa och att inte andra strukturer avgör. Det finns allmänt en kritik mot hur mycket strategiska satsningar vi ska göra just i jämförelse med till exempel den fria grundforskningen, så det här är ett av de viktiga områden vi har.

Ordet för dagen brukar ofta vara balans. Vi behöver peka ut en del strategiska områden, men vi måste också förbättra för den fria grundforskningen. Regeringen har sagt i sin regeringsförklaring att basanslagen till universitet och högskolor kommer att öka i sin andel. Vi ska se till att hitta balansen mellan strategiska satsningar, den fria forskningen och den fria grundforskningen.

Vi har i den här budgeten, som vi lägger fram gemensamt i riksdagen, gjort en omprioritering. I stället för att satsa på äldre erfarna internationella forskare, ofta män, vill vi satsa än mer på de unga forskarnas villkor och att fånga in de nya talangerna. Det gör att vi successivt fasar ut den delen för att i stället ge bättre villkor för de unga forskarna, skapa de nya forskningsmiljöerna och de nya forskningsområdena som ska leda till de nya genombrotten.

Det här är en viktig prioritering för att göra det möjligt för både kvinnor och män att satsa på forskning. De ska ges goda förutsättningar att satsa på forskning. Det är också viktigt för Sveriges näringsliv och samhälle att vi vågar ta nya grepp i forskningen och att det finns forskare som långsiktigt kan få ägna sig åt nya frågor.

Om detta i framtiden ska leda till tillämpad forskning eller till och med till innovation återstår att se. Vi tror att det här kommer att höja kunskapsnivån och utvecklingsförmågan i hela samhället. Då inkluderar vi både det privata näringslivet och samhällsfunktioner i övrigt.

Anf. 49 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret.

Jag håller med statsrådet om mycket. Du sade bland annat i ditt svar att du kommer att driva aktiv dialog med universiteten och högskolor. Jag är rädd att dialog inte riktigt kommer att hjälpa. Vi har haft dialog, mätningar, projekt, seminarier och utredningar. Vi vet att det inte är jämställt i dag på våra universitet, varken bland personal eller i hur forskningsmedel tilldelas. Då räcker inte dialog. Vi måste ha handling. Vi kan se att tjänestetillsättningar och tilldelning av medel inte bygger på faktisk kompetens och meriter utan på strukturer som gynnar män.

Prot. 2014/15:22

14 november

Svar på

interpellationer

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti som oavsett område driver på frågor om feminism och jämställdhet. Vänsterpartiet kommer att vara regeringens feministiska påtryckare i alla frågor, oavsett om det handlar om gruvpolitik, kulturpolitik eller utbildningspolitik.

Det är dags att den högskolepolitik som alliansregeringen drivit under åtta år bryts. Det är den nuvarande regeringens uppgift att göra det. Jag ser fram emot forskningspropositionen. Jag hoppas att den på allvar ska ta tag i problemen. För att hitta balans – som statsrådet säger – tror jag att det krävs något radikalt. Vår gemensamma budget är ett första steg i rätt riktning, men efter det behövs mycket mer.

Jag tackar statsrådet så mycket för debatten.

Anf. 50 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag vill också tacka för en bra diskussion. Det finns mycket som jag bär med mig.

Jag glömde bort att nämna bonusfrågorna. Än så länge finns inte något skarpt förslag. Jag delar Linda Sneckers uppfattning att dialog inte räcker, utan det behövs skarp uppföljning och utvärdering. När den finns och man kan se vad som fungerar och inte fungerar behövs också åtgärder och konsekvenser om man inte lyckas. Det kräver en förändrad politik.

Vi får ta till oss de utvärderingar som nu är på gång. Vi ska följa upp ordentligt hur arbetet fortskrider. Sedan hoppas jag att vi med fortsatta gemensamma krafter ska se till att arbetet blir långsiktigt men inte långsamt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2014/15:70 om den polisiära EU-operationen Mos Maiorum

Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Christina Høj Larsen har frågat om inrikesministern gjort ställningstagandet att Sverige fortsatt ska delta i EU-operationen Mos Maiorum och liknande polisiära EU-operationer.

Operationen Mos Maiorum initierades av det italienska ordförandeskapet och avslutades den 26 oktober. Samtliga EU- och Schengenländer bjöds in att delta. Huvudsyftet med operationen var att bekämpa människosmuggling och kartlägga migrationsströmmar. För att uppnå detta syfte kontrollerades enskilda personer. Sådan kontroll ska genomföras i enlighet med gällande lagstiftning.

Riksdag och regering beslutar om regelverk som utgör ramarna för polisens verksamhet. Inom dessa ramar bedrivs den operativa polisverksamheten. Operationen Mos Maiorum var en sådan operativ polisiär insats för vilken polisen utifrån gällande regelverk har att avgöra om och på vilket sätt svensk polis bör delta.

Anf. 52 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Tack, inrikesministern, för svaret!

Som inrikesministern mycket riktigt säger framgår det i uppdragsbeskrivningen för operationen att det övergripande syftet är att stänga illegala

vägar som finns för att korsa EU:s yttre gränser och att kartlägga rutter inom Schengenområdet. I kölvattnet på den kritik som ändå kom mot operationen har operationens försvarare på EU-nivå och representanter för svenska polisen och regeringen betonat att operationen syftar till att hitta kriminella människosmugglare.

Låt mig därför från första början vara helt tydlig så att vi slipper onödiga missförstånd. Vänsterpartiet har inget till övers för de kriminella som utnyttjar desperata människor på flykt. Jag har inga illusioner om människosmugglare. Jag har träffat alldeles för många flyktingar som har råkat i klorna på cyniska smugglare och förlorat familj eller vänner. Men, herr statsråd, jag har inte heller några illusioner om vad som tvingar människor i armarna på smugglare.

Själva förutsättningen för smugglarnas verksamhet är de murar som EU bygger runt sig mot skyddsbehövande. Vi kan inte bortse från att människor som vill nyttja sin mänskliga rättighet, rätten att söka asyl, inte har några lagliga sätt att göra det. Den som ändå försöker på egen hand eller med hjälp av flyktingsmugglare blir i EU:s ögon illegal.

Det vi ska tala om i dag kan illustreras av denna kammare. Låt oss säga, herr statsråd, att det här rummet är EU. Här inne säger vi att vi respekterar mänskliga rättigheter, vi ger skydd åt dem som har drabbats av krig, förföljelse, tortyr. Här inne kan man söka asyl, och här kan en människa andas ut, läka och börja sitt liv.

Men saken är den att just för den skyddsbehövande, låt oss säga Mariam från Syrien, finns inga dörrar in i rummet. Om hon försöker öppna dörren kommer hon att stoppas och avkrävas dokumentation. Om hon inte har något visum eller om hon misstänks vilja komma över gränsen och in i rummet för att söka asyl kommer hon att avvisas. Dörrarna är stängda. Först om Mariam lyckas sätta sin fot här inne i kammaren kan hon söka asyl. Först då kan hon åberopa sin absoluta mänskliga rättighet. Men Mariam fruktar för sitt liv. Hon har upplevt saker som ingen människa ska behöva uppleva. Så hon söker andra vägar.

Uppe vid åhörarläktaren, vid gränsen mellan Turkiet och Grekland, har man posterat 1 800 nya gränsvakter. Där går det inte att komma förbi. Vid läktaren på andra sidan kammaren, vid den spanska enklaven Ceuta, har man satt upp rakblad på stängslet för att hindra flyktingar att klättra över. Det är den här verkligheten vi talar om, herr statsråd. Det är detta som tvingar Mariam och tusentals andra i armarna på flyktingsmugglare. Det är denna verklighet som gör att hon sedan kallas illegal – om hon lyckas ta sig in.

I regeringsförklaringen sade statsministern att S- och MP-regeringen vill verka för lagliga vägar in i EU för skyddsbehövande. Det är ett mycket efterlängtat och välkommet besked. Men frågan är vad det betyder för regeringen. Det man gör är att fortsätta att stänga dörrar och jaga människor som har lyckats ta sig in, medan utanför fortsätter människor att drunkna. Vi skapar inga öppna dörrar.

Anf. 53 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Som interpellanten väl känner till, och som hon själv upprepade här i debatten, har regeringen i sin regeringsförklaring stadfäst att vi vill verka i EU för att öppna möjligheten till lagliga vägar in i EU. Det

har också den nye migrationskommissionären Dimitris Avramopoulos sagt att han är beredd att verka för. Regeringen har inte stängt någon dörr.

Däremot är det så, att står man upp för en generös asylpolitik måste man också vara beredd att avvisa dem som inte har rätt att vistas i landet, dem som befunnits inte skola få asyl eller dem som av olika anledningar uppehåller sig illegalt i landet.

Det ena är en förutsättning för det andra. Har man inte möjligheten att upprätthålla gränser, möjligheten att upprätthålla de asylbeslut man har fattat, kan man heller inte ha den öppna och generösa asylpolitik som den här regeringen eftersträvar.

Anf. 54 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Frågan är om det verkligen är så det förhåller sig.

Vi är alltså inne i detta slutna rum. Det finns egentligen bara ett enda lagligt sätt för människor att söka asyl i Europa, och det är att bli kvotflykting. Det är enda sättet. Alla andra människor tvingas göra det som av EU betraktas som en illegal handling för att ta sig in, sätta foten på mattan och söka asyl. Det är faktum. Det är det EU:s politik tvingar människor att göra.

Mos Maiorum är den sjunde operationen som har avslutats, så det är inget helt nytt, vill jag betona. Med operationer som Mos Maiorum försöker man täppa till de få vägar som finns. Som sagt har jag absolut inget till övers för flyktingsmugglare, men frågan är: Vad är det regeringen vill prioritera?

Efter den fruktansvärda flyktingkatastrofen utanför Lampedusa som krävde över 300 personers liv hörde vi EU:s ledare mycket samstämmigt säga: Nej, så här kan vi inte ha det – vi måste göra någonting.

Sedan dess har Italien genomfört en mycket lofvärd operation för att rädda liv, och den kallas Mare Nostrum. Det är viktigt att vi skiljer de två operationerna åt. Mare Nostrum har syftat till att rädda människor i sjönöd, och man har den vägen lyckats rädda över 100 000 människor. Den operationen kommer nu att sluta från italiensk sida och övertas av EU i mycket mindre form.

Vi är väldigt många som nu är oroliga för att det kommer att leda till att människor återigen drunknar. Bara i år har 3 000 personer drunknat i Medelhavet.

Vi står inför en av de värsta flyktingkatastrofer som världen har sett. Blodbadet i Syrien fortsätter. I Irak utspelar sig förfärliga saker. Det är Eritrea och Afghanistan. 50 miljoner människor är på flykt.

I det läget förväntar jag mig att regeringen gör prioriteringar och funderar på om det är rimligt att vi lägger våra resurser på att till exempel förstärka det räddningsarbete som kan ske alldeles här utanför dörrarna. Eller ska vi försöka jaga, täppa till och fortsätta med det här, som egentligen bara är plåster på såren?

Det här är en politisk prioritering, och jag utgår ifrån att regeringen har tankar kring vad som är det bästa. Det är just det svaret jag frågar efter i dag: Kommer regeringen i till exempel regleringsbrev att förtydliga vad som är viktigt, nämligen att rädda människor utanför och försöka förmå andra EU-länder att öppna dörrarna på glänt? Eller ska vi fortsätta i exakt samma spår som den tidigare, borgerliga regeringen har gått?

Anf. 55 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag är osäker på om Christina Høj Larsen avsiktligt vill blanda bort korten eller helt enkelt inte har riktig koll på sakförhållandet.

Den här operationen handlar inte om att täppa till några hål. Den här operationen, som Høj Larsen har ställt frågan om, handlar om att avslöja människosmugglare och se till att människor som vistas här utan att ha tillstånd, som inte har asylskäl, ska kunna utvisas.

Om du kommer hit som flykting och blir påkommen i den här operationen har du givetvis, som Christina Høj Larsen mycket väl vet, rätt att söka asyl. Det handlar alltså inte om det.

Vi är också överens om att vi ska öppna för möjligheten att ha lagliga vägar in. Det stod i regeringsförklaringen, och Christina Høj Larsen har själv läst upp det. Där är vi helt överens.

När det sedan gäller den tredje frågan som Christina Høj Larsen tog upp, nämligen Mare Nostrum, är tanken att den ska ersättas av Triton. Min förhoppning är, även om vi inte är framme vid regeringsbeslut i den frågan, att Sverige ska vara med och bidra till den insatsen för att kunna rädda liv. Men det får vi återkomma till när vi har fattat beslut om den saken.

Anf. 56 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Det sista var ett glädjande besked. Jag hoppas att regeringen kommer att prioritera den typen av frågor.

Mindre charmigt tycker jag naturligtvis att det är när man antyder att jag antingen är lite dum eller medvetet är lite manipulativ. Men jag försöker ha överseende med det.

Det finns ett vanligt skäl till att folk vistas inom Schengenområdet utan tillstånd. Det vet alla människor som har träffat någon på flykt. Det skälet är att bifallsfrekvensen är väldigt olika i Europa när man söker asyl.

Om man kommer från Syrien har man mycket goda möjligheter att få asyl. Man får det i nästan alla fall i Sverige. Det finns ganska många länder i EU där man inte kommer att få asyl.

Det innebär naturligtvis att personer kommer att söka sig till det land i EU där de kan andas ut. De kommer att söka sig till det rummet. Bland annat därför kommer man att träffa på tillståndslösa i EU. Det är människor som ännu inte har hunnit fram till den destination där de tänker söka asyl. Det vet också inrikesminister Ygeman.

Det är bland annat de personerna som drabbas av en sådan här operation. Det var det jag ville diskutera och lyfta fram i dag. Det är min förhoppning att regeringen framöver kommer att prioritera att rädda dem som vi vet annars omkommer längs gränsen och också förstår att i ett EU-system där det är så stor skillnad mellan länder om man får asyl eller ej kommer människor att röra sig inom Schengenområdet för att söka den möjligheten – en grundläggande mänsklig rättighet, nämligen rätten till asyl.

Anf. 57 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Men det rör ju inte en enda av de människor som Mos Maiorum påträffar i Sverige. Det är återigen ett försök att blanda bort korten.

Om du har kommit till Sverige och har sökt asyl kan du inte omfattas av den här operationen i Sverige. Om du har kommit till Sverige och ännu

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

inte hunnit söka asyl och påträffas i den här operationen har du naturligtvis rätt att söka asyl.

Summa summarum blir det ingen stängd gräns eller tilltäppt dörr genom Sveriges deltagande i den här operationen.

Man kan inte använda asylpolitiken som en gottpåse. Ska vi stå upp för att Sverige är det generösa asylland vi ska vara kan man inte plocka delar av asylrätten. Den är en helhet. Om en person har fått sin asylrätt prövad och befunnits inte ha asylskäl måste vi se till att den personen lämnar landet, så att vi kan bereda plats för alla de människor som lider nöd och behöver ta del av Sveriges, med rätta, öppna och generösa asylpolitik.

Jag vill också nämna att Sverige är det land som har störst andel kvotplatser. I väntan på att vi lyckas med det arbete för att öppna lagliga vägar in i EU som den här regeringen har slagit fast i regeringsförklaringen har vi alltså även möjligheten att vara det mest generösa landet inom EU-systemet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2014/15:98 om förändring av datalagringsdirektivet

Anf. 58 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Mathias Sundin har frågat justitie- och migrationsminister Morgan Johansson dels vilken uppfattning han och regeringen har om datalagringsdirektivet, dels vilka förändringar av den svenska lagstiftningen som ministern och regeringen kommer att föreslå utifrån EU-domstolens ogiltigförklarande av direktivet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

EU-domstolen har ogiltigförklarat datalagringsdirektivet. Det svenska regelverket om leverantörernas skyldighet att lagra och lämna ut trafik-, lokaliserings- och abonnemangsuppgifter till brottsbekämpande myndigheter gäller dock fortfarande.

För de brottsbekämpande myndigheterna är tillgången till uppgifter om elektronisk kommunikation ofta helt avgörande vid utredning av allvarlig brottslighet. En effektiv brottsbekämpning är nödvändig för att garantera enskildas rättstrygghet. Det ska balanseras mot kravet på respekt för grundläggande rättigheter och särskilt mot behovet att minimera intrång i enskildas integritet.

Enligt regeringsförklaringen ska regeringen i Sverige och EU verka för att stärka rättssäkerheten och den personliga integriteten, bland annat när det gäller datalagring. Datainspektionen och den parlamentariska integritetskommissionen ska göra en översyn av befintlig lagstiftning, också i ljuset av att allt fler privata aktörer samlar in information om konsumenter.

Regeringen har också i budgetpropositionen anfört att regeringen avser att se över hur skyddet kan öka vid användandet av hemliga tvångsmedel inom rättsväsendet och hur integritetsskyddet kan förbättras inom ramen för lagen om elektronisk kommunikation. En annan åtgärd blir att utreda hur ett i högre grad samlat integritetsskydd kan fungera inom en och samma myndighetsstruktur.

En analys av vad ogiltigförklaringen av datalagringsdirektivet får för konsekvenser för svensk rätt har redan genomförts och presenterats i en departementspromemoria (Ds 2014:23). Utredaren kom fram till att de svenska reglerna om datalagring ryms inom de ramar som ställs upp av unionsrättens och Europarättens allmänna principer och kravet på respekt för grundläggande rättigheter.

Mot bakgrund av att unionsrätten och Europarätten endast ställer upp vissa minimikrav som måste uppfyllas i den nationella lagstiftningen bedömde utredaren ändå att det fanns skäl att närmare överväga några förändringar för att ytterligare stärka skyddet för den personliga integriteten.

Utredaren bedömde mot den bakgrunden också att det fanns skäl att noga överväga om den externa kontrollen över inhämtning av abonnemangsuppgifter och inhämtning av uppgifter i underrättelseskedet bör stärkas.

Utredaren analyserar nu vilka förändringar som bör göras i reglerna om lagring och utlämnande av uppgifter om elektronisk kommunikation för att stärka skyddet för den personliga integriteten (dir. 2014:101).

I detta sammanhang övervägs också förutsättningarna för utlämnande av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, den så kallade inhämtningslagen. Uppdraget ska redovisas i mars 2015. När utredningen har redovisat sitt uppdrag kommer det att finnas ett bättre underlag för att ta ställning till vilka åtgärder som kan behöva vidtas.

Anf. 59 MATHIAS SUNDIN (FP):

Fru talman! Interpellationen rör det så kallade datalagringsdirektivet, som EU-domstolen alltså har ogiltigförklarat.

Datalagringsdirektivet gör att all vår elektroniska kommunikation måste lagras och göras tillgänglig för brottsbekämpande myndigheter. Kommunikation via våra telefoner, Ipadar och datorer – all sådan elektronisk kommunikation måste alltså lagras.

Det säger väldigt mycket om oss som personer om man sammanställer den här informationen. Det säger var vi är, till exempel att vi befinner oss här i kammaren nu. Det kan man visserligen se på tv, men kan också se det via gps:en i våra telefoner. Det säger vilka personer vi träffar, hur vi rör oss, var vi sover och så vidare.

Det EU-domstolen skriver om detta är att dessa uppgifter om man slår samman dem kan ge mycket exakta upplysningar om personernas privatliv, till exempel om vardagsliv, stadigvarande eller tillfälliga vistelseorter, dagliga eller andra förflyttningar, utövande av aktiviteter, sociala relationer, umgängeskretsar och så vidare.

Det är alltså inte så som ibland hävdas i debatten att det bara är trafikinformation som inte säger så himla mycket eftersom man inte läser vad som står i sms:en eller mejlen och inte avlyssnar telefonsamtalen. Det går att säga väldigt mycket ändå. Det är naturligtvis därför polisen är intresserad av den här typen av uppgifter.

Då är frågan: Är detta rimligt? Vi är alla överens om att brottslighet måste kunna bekämpas, men är det som direktivet föreskriver rimligt för att bekämpa brottsligheten? Min slutsats men också EU-domstolens slutsats är nej. Det är inte rimligt att göra så här.

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

Bland annat pekar man på att inhämtning sker för alla individer. Inrikesministern pekade på att det här behövs i bekämpandet av grov brottslighet. Jag instämmer i det. Men varken direktivet eller svensk lagstiftning har fokus enbart på grov brottslighet. Det är bötesbrott man kan få ut de där uppgifterna för. I vissa fall är det brott som ger minst sex månaders fängelse. Det är inte bara grov brottslighet. Det behöver inte heller vara så som det har hävdats många gånger i debatten – inte här men tidigare – att det behövs en misstänkt person. Det krävs inte ens någon misstänkt person.

Nu har EU-domstolen ogiltigförklarat datalagringsdirektivet. Vad gör då Sverige med detta direktiv? Det har utretts och håller på att utredas.

Min fråga mer specifikt är om regeringen anser att frågan om inhämtningen av all denna information är avgjord i och med den utredning som presenterades i somras. Man kom fram till att vi inte behöver göra så många ändringar i direktivet. Är det också regeringens uppfattning att vi inte behöver ändra denna massiva inhämtning av information, att allas elektroniska kommunikation ska inhämtas, eller avser regeringen att komma med några andra förslag? Vad dessa förslag i så fall går ut på förstår jag att ministern inte kan presentera i dag. Men anser regeringen att frågan om den massiva inhämtningen av information är avgjord eller inte?

Anf. 60 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka Mathias Sundin för en väldigt viktig interpellation och inrikesministern för svaret.

Frågan om datalagring och massövervakning av alla medborgare är intressant. När Vänsterpartiet och Miljöpartiet som enda partier i riksdagen våren 2012 röstade nej till införandet av datalagringsdirektivet i svensk lag fick vi höra: Det här måste vi införa, för EU kräver det.

Nu har EU:s högsta rättsliga instans konstaterat att direktivet strider mot de grundläggande mänskliga rättigheterna. EU-domstolen har ogiltigförklarat datalagringsdirektivet. Då tycker jag att det borde vara ganska självklart att regeringen häver den svenska tillämpningen av datalagringsdirektivet.

Datalagring är den raka motsatsen till selektiv spaning, som är ganska utbrett i dag och som innefattar till exempel telefonavlyssning. Det kan också innefatta kameraövervakning, alltså mycket stora kränkningar av enskilda individers privatliv.

Jag anser att det är åtgärder som polisen måste kunna tillämpa för att kunna komma åt grov brottslighet. Men när det gäller till exempel telefonavlyssning och kameraövervakning är den stora skillnaden mot datalagringsdirektivet att det handlar om beslut som måste prövas i varje enskilt fall, där en åklagare måste fatta beslut om att ge polisen rätt till exempelvis telefonavlyssning av en misstänkt grov brottsling.

Mathias Sundin har helt rätt i att datalagringsdirektivet är något som omfattar alla. Det är en massövervakning av all vår kommunikation, med våra mobiltelefoner, mejl och vanliga telefoner. Man tittar visserligen inte på innehållet, men när man samlar in så enorma mängder med data blir det ganska lätt att lägga ett pussel, där man kan se att en viss person har kontaktat en viss journalist eller att en annan person ringer en viss psykolog två gånger i veckan.

Det ska inte ske, säger man. Nej, det ska inte ske. Men vi vet att om man samlar in väldigt mycket information och övervakar väldigt mycket,

då finns det stora risker för att informationen missbrukas och kommer i andra händer.

Jag tycker att avslöjandet av den stora övervakningsverksamhet världen över som NSA, USA:s motsvarighet till FRA, bedriver borde ha fått regeringen att nyktra till lite grann och se att när nu EU-domstolen har ogiltigförklarat datalagringsdirektivet är detta inget som ska finnas i svensk lagstiftning.

Jag har en konkret fråga till Anders Ygeman. När du refererar till utredningen – jag har respekt för att man kanske ska utreda en smula innan man ändrar på en viktig lag – handlar det då om att vi kan häva lagen om datalagring helt och hållet, eller handlar det bara om att ändra innehållet lite?

Till Mathias Sundin vill jag säga: Tyvärr har vi aldrig haft någon hjälp av Folkpartiet de senaste fyra åren vad gäller integritetsfrågor. Jag hoppas verkligen att vi kommer att ha det nu. Under våren 2012 gjorde verkligen Vänsterpartiet och Miljöpartiet allt vi kunde för att stoppa massövervakningslagen, men Folkpartiet röstade tyvärr för den. Jag hoppas att det är lite andra tongångar nu.

Anf. 61 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka både interpellanten och Jens Holm för era inlägg. Jag har stor förståelse för ert vurmande för den personliga integriteten. Det är något som jag själv är uppfylld av. Men ni tänjer ordentligt på argumenten. Jag skulle nästan säga att ni inte bara blandar ihop äpplen och päron utan också skickar in en och annan apelsin och banan i argumentationen.

Det ni kallar massövervakning av alla är lagring av uppgifter som företagen gjorde redan tidigare, i de allra flesta fall. Det är inte en inhämtning av all information. Informationen lagras av respektive operatör eller företag och kan sedan inhämtas vid brottsmisstanke, ibland genom polisbeslut men också genom domstolsbeslut. Det är alltså inte så att alla övervakas, som ni vill ge sken av, utan operatörer får tydliga tidsgränser för hur länge deras information ska lagras för att sedan förstöras. I vissa fall innebär detta till och med en skärpning jämfört med hur regleringen var tidigare, i andra fall inte.

Det krävs misstanke om brott. Det stämmer att det inte måste vara en enskild brottsmisstanke. Varför? Jo, därför att vi använder lagstiftningen för att lösa ett antal grova brott, exempelvis mord. Vi kanske vet att ett mord har begåtts vid en speciell plats. Då vill polisen veta vilka som fanns vid den platsen vid det tillfället och kan då ta ut information om vilka som har haft elektronisk kommunikation från den platsen vid det tillfället.

Menar interpellanten och Jens Holm att polisen inte ska ha den möjligheten? Jens Holm sade ju att det var en självklarhet att häva lagen. Menar interpellanten att polisen inte ska ha rätt att göra detta? Om man går på Jens Holms linje, att det är självklart att häva lagen, betyder det att ett antal grova brott inte skulle kunna klaras upp, ett antal grova brott där vi har kunnat använda informationen för att lösa ett brott som annars inte hade kunnat lösas.

Mathias Sundin frågade mig vilka slutsatser regeringen ska komma till sedan utredningen är avslutad. Jag ser att han skakar på huvudet, men det

Prot. 2014/15:22

14 november

Svar på

interpellationer

Prot. 2014/15:22
14 november

Svar på
interpellationer

var så jag uppfattade din fråga, nämligen om man ska fortsätta att inhämta all information.

Jag vill naturligtvis först avvakta utredarens slutsatser. Men grundhållningen är att utredaren ska se över om man kan stärka den personliga integriteten. Jag misstänker att det snarare handlar om hur de rättsvårdande myndigheterna ska få tillgång till informationen än om vilken typ av information som ska kunna tas in. Det beror på att informationen är så pass viktig som den är för de rättsvårdande myndigheterna. Men det är en spekulering från min sida. Utredaren är naturligtvis självständig och kan föreslå det han anser vara nödvändigt för att kunna stärka den personliga integriteten.

På Jens Holms fråga om vi kommer att häva datalagring i Sverige och inte använda den metoden längre är svaret nej. Det finns en bred majoritet här i riksdagen för att kunna ge de rättsvårdande myndigheterna detta viktiga verktyg för att kunna klara upp allvarlig brottslighet.

Anf. 62 MATHIAS SUNDIN (FP):

Fru talman! Jag glömde tacka statsrådet för svaret, så nu gör jag det: Tack så mycket!

Du talar om de operatörer som lagrar de här uppgifterna. Några av dem driver i domstol att de ska få slippa lagra uppgifterna, efter EU-domstolens ogiltigförklarande. Det har ändrats tidigare lagar med de här uppgifterna därför att de skulle kunna ta betalt, eftersom det var betalning per minut för abonnemang och så vidare. Nu är det mer fasta priser, så de har inte längre behov av att samla in sådan information men är tvingade till det på grund av direktivet.

Statsrådet pratar om den grova brottsligheten. Vi är överens – Jens Holm, jag och statsrådet – om att den typen av brottslighet ska kunna bekämpas, att man ska kunna använda information från trafikdata men även avlyssning och andra, ännu mer integritetskränkande åtgärder för att kunna bekämpa den typen av grov brottslighet till exempel när det finns misstänkta personer och när det gäller grov brottslighet.

Men det handlar inte bara om grov brottslighet. Det är det EU-domstolen slår ned på, att det inte är bara grov brottslighet. Man kopplar samman det med att vi hämtar in all information om elektronisk kommunikation oavsett om personen är misstänkt eller inte – all information. Även för personer som har tystnadsplikt hämtar man in all information i trafikdata.

Myndigheterna har inte tillgång till all information. Men i Sverige har de tillgång till informationen vid till exempel en del bötesbrott, en del brott där det är minimum sex månaders fängelse. Det räknar jag inte som grov brottslighet. Det kan vara allvarlig brottslighet, men det är inte det vi brukar kalla grov brottslighet. Det behöver inte heller finns någon misstänkt person i vissa av de här fallen för att man ska få ta del av dessa trafikdata, som kan användas för att kartlägga människors liv.

Jag begär inte – jag ber om ursäkt om jag uttryckte mig otydligt tidigare – att statsrådet ska säga vad ni ska komma fram till efter utredningen. Men jag uppfattar ändå ett vagt besked – kanske inte positivt men ändå – om att frågan om massinhämtning, som jag tror var det uttryck som jag använde, av information inte till hundra procent är avgjord. Jag förstår vartåt det lutar, och det är inte ett håll som jag gillar, men jag förstår att frågan inte är helt avgjord utan att man är beredd att titta vidare på detta lite grann.

I den här debatten hade det varit mycket intressant att höra någon även från Miljöpartiet. Statsrådet talar naturligtvis för hela regeringen inklusive de miljöpartister som sitter där. Men Miljöpartiet har tidigare sagt nej till detta datalagringsdirektiv. I och med EU-domstolens besked kallade man den svenska regleringen av datalagringsdirektivet olaglig. Nu har man vänt. Jag spanar ut över kammaren. Jag ser inte många över huvud taget. Men jag ser definitivt inte någon miljöpartist som är på väg upp i denna debatt. Det hade varit intressant att höra varför vi ser ett sådant möjligt skifte. Det efterlyser jag.

Jag hoppas på detta vaga positiva besked. Men jag tycker ändå att den svenska lagstiftningen ska fokuseras, så att det när regeringen kommer med eventuella förändringar är fokus på den *grova* brottsligheten.

Anf. 63 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag ska börja med att vända mig till Mathias Sundin, så att jag inte glömmer det. Detta är mitt sista inlägg, men Mathias Sundin har ett kvar.

Kan vi vänta oss en mer klassisk liberal linje från Folkpartiet i framtiden, där ni kommer att backa upp oss i Vänsterpartiet när vi vill stå upp för integriteten? Kommer ni att vara kritiska mot datalagringsdirektivet och motarbeta FRA, Ipredlagstiftningen och andra övervakningslagar? Jag tycker att det skulle vara väldigt bra att få ett klargörande på den punkten.

Jag ska sedan vända mig till minister Anders Ygeman. Jag tycker att det är du som blandar ihop en hel fruktsallad i den här frågan. Det finns nämligen, precis som Mathias Sundin var inne på, någonting som brukar kallas för hemliga tvångsmedel. Det kan handla om kameraövervakning, telefonavlyssning och en del andra ganska grova integritetskränkningar. Men efter beslut av en åklagare får polisen vidta dessa åtgärder för att jaga riktigt grova brottslingar.

Datalagringsdirektivet handlar om att alla människors – kreti och pleti – kommunikation ska samlas in. Varför? Jo, därför att man bara ska samla in deras information. Sedan ska myndigheterna kunna ta del av den.

Grova brottslingar är inte dummare än att de kommunicerar på ett sådant sätt att de kringgår detta. De har kontantkort. Då kringgår de det. De skickar krypterade mejl. Då kringgår de det. De använder också andra anonymiseringstjänster så att de kan kringgå den här lagstiftningen. Det var det som EU-domstolen kom fram till. Det här är helt oproportionerligt. Man fångar in helt fel personer. Det är därför som vi inte ska ha datalagringsdirektivet, och det är därför som vi ska använda oss av selektiva åtgärder då vi jagar grova brottslingar.

Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det hade varit vettigt i denna fruktsalladsdebatt om Jens Holm själv hade läst vad domstolen kom fram till, nämligen: Domstolen konstaterar dock att en skyldighet att lagra uppgifter är en ändamålsenlig åtgärd för att uppnå syftet att bekämpa allvarlig brottslighet och upprätthålla allmän säkerhet.

Det var vad domstolen kom fram till. Sedan tyckte man att det i direktivet inte var en tillräcklig tyngdpunkt på den personliga integriteten. Det är dock någonting som vi har haft med i det svenska införlivandet av direktivet. Det är därför som vi nu kan ha en svensk lagstiftning som står på

egna ben trots att direktivet har fallit. Sedan får vi se vad EU-kommissionen kommer tillbaka med. Men den utredning som har gjorts har visat att den svenska lagstiftningen är förenlig med EU-rätten, vilket direktivet inte var.

Till skillnad från datalagringsdirektivet innehåller svensk rätt enligt utredaren en omfattande reglering av när och hur de brottsbekämpande myndigheterna kan få tillgång till uppgifter som lagras.

Man ska inte ha för många fruktliknelser. Det vore att fresta på kammarens tålamod. Men det är här som jag och debattörerna skiljer oss åt. Ni talar om masslagring av alla uppgifter. Vad ni då menar är de uppgifter som operatörerna använder sig av i sitt arbete. Det finns nu en skyldighet för dem att behålla dessa uppgifter i sex månader – det som ni påstår är massinsamling av allt och alla – så att de rättsvårdande myndigheterna vid misstanke om brott, och bara då, kan hämta in dessa uppgifter.

Det stämmer, precis som jag sade i mitt första inlägg, att det inte alltid finns brottsmisstanke mot en enskild person. Men jag förklarade också varför. När det handlar om grov brottslighet, exempelvis ett mord, ska man kunna ta reda på vilka som har kommunicerat från den plats där mordet begicks vid tidpunkten för brottet. Om man undanröjer den möjligheten undanröjer man också möjligheten att bekämpa grov brottslighet. Det finns ett flertal brott som har upplärats bara på grund av dessa uppgifter. Om man då, som debattörerna vill göra gällande, undanröjer denna lag och möjligheterna för de rättsvårdande myndigheterna att samla in denna information betyder det att ett antal brott som tidigare har kunnat klaras upp inte kommer att kunna klaras upp.

Vi är överens om att det krävs en hög nivå av personlig integritet och att integritetsskyddet måste väga tungt. Men jag är lite mer tveksam till om vi också är överens om att de rättsvårdande myndigheterna måste ha tillgång till denna typ av uppgifter för att kunna bekämpa brottsligheten effektivt. Brottsligheten utvecklas, och då måste polisen och de rättsvårdande myndigheterna också utvecklas. Annars kommer polisen och de rättsvårdande myndigheterna alltid att förlora kampen mot brottsligheten. Det är därför som jag står upp för att polisen och de rättsvårdande myndigheterna vid brottsmisstanke ska ha möjlighet att ta in denna information. Samtidigt är jag mån om att det ska kunna göras på ett integritetssäkert sätt.

Nu har vi några månader kvar för denna diskussion fram till att utredaren kommer med sitt betänkande i mars. Jag hoppas att vi tillsammans ska kunna vidta åtgärder som gör att vi klarar båda uppgifterna och att både Mathias Sundin och Jens Holm kommer att kunna vara med på den vagnen, alltså att vi kan ha ett effektivt inhämtande av uppgifter som gör att vi kan bekämpa den grova organiserade brottsligheten och att vi kan ha en hög nivå av skydd för den personliga integriteten, som jag tror att vi alla månar om.

Anf. 65 MATHIAS SUNDIN (FP):

Fru talman! Vad EU-domstolen kom fram till var just detta som statsrådet talade om, nämligen att detta inte var proportionerligt just därför att det handlar om alla individer, alla elektroniska kommunikationssätt och

alla trafikuppgifter. Man skriver: ”utan att det görs någon skillnad, begränsning eller undantag utifrån syftet att bekämpa grov brottslighet.” Det är just detta som man slår ned på i direktivet.

Svensk lagstiftning skiljer sig i den delen inte från direktivet. Det finns möjligheter enligt svensk lagstiftning att bekämpa grov brottslighet och ta del av dessa uppgifter plus många andra olika hemliga tvångsmedel. Men det finns i svensk lagstiftning också fokus just på bötesbrott och brott som ger minimum sex månaders fängelsestraff.

Jag hoppas verkligen att regeringen kommer att lägga fram förslag om att skärpa detta, så att det gäller bara den grova brottsligheten.

Jag skulle vilja se ett sådant förslag, just att vi inte har någon allmän insamling av den här typen av uppgifter utan mer är inne på den linje som Jens Holm är inne på, nämligen att det är fokuserat på viss brottslighet. I organiserad brottslighet kan det naturligtvis vara fråga om terrorism och att man måste söka lite bredare. Men alla svenskar ska inte vara indirekt misstänka för att kunna göra något, utan det ska vara mycket fokuserat till organiserad brottslighet.

Jens Holm frågar mig om Folkpartiets inställning. Jag har tidigare haft en helt annan uppfattning än Folkpartiet i delar av dessa frågor. Jag vet att Folkpartiet i regeringen har drivit på väldigt mycket för att stärka integriteten. Men jag har inte varit helt nöjd. Jag jobbar för att ändra detta, och möjligtvis blåser förändringens vindar. Men Jens Holm kan i alla fall räkna med mitt personliga stöd i detta arbete.

Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill först bara konstatera att Mathias Sundin har en annan uppfattning än regeringens utredare om svensk lagstiftning visavi EU-direktivet. Det är möjligt att den frågan är slutgiltigt prövad i domstol nästa gång vi har den här debatten. Den är ju just nu föremål för domstolsprövning, och det kanske är dumt av både mig och Mathias att egentligen ha någon uppfattning om det. Tills motsatsen bevisas hävdar jag dock den uppfattning regeringens utredare har kommit fram till.

Jag vill ta tillfället i akt och tacka både Mathias Sundin och Jens Holm för att ha lämnat in interpellationen och tagit debatten. Jag välkomnar debatten, för jag tror inte att det är en gång för alla givet exakt var balanspunkten ligger. Vi måste klara av arbetet mot den organiserade brottsligheten, och vi måste ha en hög nivå av personlig integritet och skydd för det. Jag tror inte att vi kommer att komma fram till den bästa möjliga balanspunkten om vi inte har den här typen av debatter.

Sedan kanske det är så att det till slut ändå kommer att finnas en och annan i de rättsvårdande myndigheterna som är missnöjd med att de inte fick göra tillräckligt långtgående insatser för att bekämpa brottslighet, och det kan vara så att enstaka ledamöter av kammaren och partier också tycker att det blir för stora ingrepp i den personliga integriteten. Balanspunkten är inte en gång för alltid given, och vi måste ha en demokratisk diskussion om var den ligger.

Därför vill jag återigen tacka Mathias Sundin och Jens Holm för debatten. Jag hoppas att den kommer att fortsätta, för det kommer att göra både Sveriges och EU:s lagstiftning bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2014/15:80 om förändrade regler för sprututbyte

Anf. 67 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Karin Rågsjö har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förändra nuvarande lagstiftning vad gäller sprututbytesverksamheter.

Karin Rågsjö har frågat hur jag avser att verka för att landstingen självständigt ska kunna besluta om att inrätta verksamhet för sprututbyte utan att kommuner ska ha ett avgörande inflytande över processen, vad jag avser att göra för de unga personer som injicerar droger och inte har tillgång till rena sprutor samt vad jag avser att göra för att sprututbyte ska bli tillgängligt för tillfälliga besökare.

Vidare frågar Karin Rågsjö mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att fler brukare av droger ska komma i kontakt med socialtjänst eller beroendevård. Jag börjar med den sista frågan.

Samarbetsregeringen anser att vård och behandling för brukare av narkotika är en mycket viktig del av narkotikapolitiken. Vi arbetar därför tillsammans med SKL för att stärka de öppna jämförelser som finns på detta område. Socialstyrelsen har också i uppdrag att uppdatera sina riktlinjer för missbruks- och beroendevården, och de kommer att presenteras nästa år. I budgetpropositionen tydliggör vi att det finns behov av att granska situationen vad gäller läkemedelsassisterad behandling där tillgängligheten i landet varierar, och Socialstyrelsen har ett uppdrag som ska redovisas den 31 mars 2015.

Vad gäller frågorna Karin Rågsjö ställer om sprututbyte är det frågor som inte har några enkla svar. Sprututbyten rekommenderas internationellt som en del i ett bredare paket för att förbygga hiv samt för att erbjuda behandling för personer som injicerar narkotika. När lagen om sprutor och kanyler beslutades i Sverige 2006 definierades den som en smittskyddsinsats och som förenlig med en i övrigt restriktiv narkotikapolitik.

Lagen har möjliggjort för sprututbytesverksamhet på permanent basis i hela landet, under vissa förutsättningar och krav. Dels kan verksamheten i dag bara omfatta personer över 20 år som anses vara bosatta i landstinget, dels finns det precis som Karin Rågsjö skriver krav i lagen på att landstingen måste samråda med samtliga kommuner i landstinget innan ansökan om att inrätta verksamhet med sprututbyte ställs till Inspektionen för vård och omsorg, som är tillståndsgivande myndighet. Det finns också krav på att den kommun där sprututbytesverksamheten rent faktiskt kommer att placeras har biträtt ansökan.

År 2011 inkom Missbruksutredningen med sitt betänkande *Bättre insatser vid missbruk och beroende*. De frågor Karin Rågsjö tar upp fanns också med i utredningens förslag, som sedan remitterades. Det fanns vad avser sprututbytesverksamhet inget entydigt stöd för utredningens förslag, utan åsikterna gick isär.

Dåvarande regeringen uppmärksammades då bland annat på att en sänkt åldersgräns för sprututbyten kan påverka lagen om vård av unga, som omfattar unga upp till 20 år, att avsteg från bosättningsbegreppet kan vara problematiskt samt att det är av vikt för en fungerande missbruks- och beroendevård att huvudmännen som har ansvar enligt socialtjänstlag och hälso- och sjukvårdslag är överens. Frågan är alltså komplex.

Jämlig hälsa är ett viktigt mål för samarbetsregeringen. Jag delar Karin Rågsjös uppfattning att det är viktigt med insatser för att verka för en jämlig hälsa för alla bosatta i Sverige, vilket också inkluderar brukare av narkotika. Det är olyckligt att endast 3 av 21 län har sprututbytesverksamheter, samtidigt som vi i underlag från verksamheterna kan konstatera att ca 2 500 personer i Sverige omfattas av sprututbytesverksamheter i dessa tre landsting eller regioner.

Det är naturligt att det finns en viss koncentration av personer som brukar narkotika i storstadsregioner, och det är därför glädjande att verksamheter finns i både Malmö och Stockholm.

I Sverige har vi ett kommunalt självstyre, vilket ibland innebär att vårdutbudet och insatserna över landet kan variera. På nationell nivå arbetar vi därför med att sprida kunskap om och stimulera till olika insatser som vi anser är effektiva och av betydelse. Jag vet att Folkhälsomyndigheten just nu arbetar med att ta fram en vägledning för lågröskelverksamheter, såsom sprututbyten, vilket kan vara ett sätt att sprida kunskap om verksamheten och stimulera till inrättande av fler verksamheter.

Jag tycker precis som Karin Rågsjö att det är angeläget att fler sprututbytesverksamheter inrättas i Sverige, så att fler brukare kan nås och erbjudas smittskyddsinsatser. Det kan också vara en ingång till vård och behandling, via socialtjänst eller beroendevård. Vi i samarbetsregeringen har dock ännu inte tagit ställning till hur vägen till målet ska se ut, det vill säga om det är effektivt att ta bort kravet på samansökan av huvudmännen, frångå kravet på bosättning som gäller i all annan sjukvårdslagstiftning och om man bör sänka åldersgränsen. I dessa frågor måste jag be att få återkomma framöver.

Anf. 68 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman och herr minister! Jag tackar för svaret, även om det var något svepande.

Svensk narkotikapolitik håller inte måttet, och i dag fokuserar jag på sprututbyte nationellt. Jag är en av de politiker som drev igenom sprututbytesverksamhet i Stockholm, och jag är glad att det är på plats. Stockholm är dock precis som ministern sade nästan ensamt, då sprututbytesverksamhet i dag finns i 6 av 290 kommuner och i 3 av 21 län. Det är ganska uselt. Jag tycker att strategierna för missbrukspolitik på nationell, regional och kommunal nivå fortfarande i dag 2014 styrs mer av moral, tyckande och myter än av erfarenhet, evidens och forskning.

I dag finns det en kommunal vetorätt mot att landstingen inrättar sprututbytesverksamhet, och det kommunala vetot anser jag bör avskaffas. Det var ändå ett antal remissinstanser som var inne på samma linje när det gäller Missbruksutredningen. Fler brukare ska nämligen kunna erbjudas ett liv utan hiv och hepatit, och en jämlig hälsa måste även inkludera brukare.

Att hänvisa till informationsspridning till kommuner och landsting för att få fler sprututbytesverksamheter tror jag inte fungerar. Vi har nämligen väntat i åtta år på att det ska bli fler sprututbyten, och vi ser inte den utvecklingen. Jag hoppas att regeringen sätter sig ned med forskare, praktiker och klientorganisationer och tittar på den här frågan. Det här är en hälsofråga och bör därför rimligtvis höras hemma i landstingen, anser jag.

Sprututbytesprogram är en smittskyddsåtgärd och en hälsoverksamhet. Som ministern sade finns det tydliga föreskrifter för detta. I exempelvis Stockholm och Malmö finns det också rådgivning, information, gynekologi, socialpsykologisk kompetens och så vidare. Det är en öppen dörr.

De som slutar missbruka ska helst kunna göra det utan hiv och utan hepatit, men även de som missbrukar ska kunna ha en någorlunda sjyst livskvalitet utan att bli smittade, ett värdigt liv.

År 2013 rapporterade Folkhälsomyndigheten om 2 066 fall av hepatit genom just injektionsmissbruk. I dag är det ingen dödlig sjukdom, men det är ändå en sjukdom som man far väldigt illa av som individ.

Det är mot den bakgrunden som jag tycker att det är ett misslyckande att vi bara har sprututbyte i 18 län. Vi kan jämföra oss med Finland där det finns sprututbyte i varje kommun, och Finland är, som vi alla vet, ett restriktivt land när det gäller narkotikapolitik.

Det här handlar om hälsa och om allas rätt till jämlik hälsa. Precis som ministern sade finns det evidens på det här ute i världen. Tunga forskningsrapporter visar på positiva effekter när det gäller smittspridning, och det finns nästan inga belägg på oönskade sidoeffekter.

Ta bort det kommunala vetot, precis som Missbruksutredningen föreslår, och låt jämlik hälsa vara ett ledord!

Anf. 69 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Karin Rågsjö för att hon lyfter fram denna mycket viktiga fråga. Det gjorde jag inte i min inledning. Men det är, som Karin Rågsjö påpekar, ett väldigt viktigt område. Det handlar inte om, som det ibland felaktigt betecknas, missbruksvård, utan det handlar just om alla människors rätt till hälsa.

Jag håller med Karin Rågsjö om väldigt många av hennes analyser och slutsatser och särskilt om målen för politiken. Vad jag särskilt vill understryka från den här talarstolen är det som Karin Rågsjö tar upp om att alldeles för mycket av debatten har styrts av moral och allmänt tyckande och inte utgått från lika människovärde och från vetenskap och beprövade metoder.

Som jag avslutade mitt interpellationssvar med är det här viktiga frågor som regeringen nu kommer att studera närmare och naturligtvis konkretisera politiken för, för det är naturligtvis inte vare sig önskvärt eller acceptabelt att en så viktig åtgärd, som sprututbytet faktiskt är, bara finns i 3 av 21 landsting.

Anf. 70 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman, herr minister! År 2012 svarade överdoserna för 15,9 procent av alla dödsfall i åldrarna 15–39 år i Sverige. På EU-nivå ligger siffran på 3,5 procent. Det är en markant skillnad. Det här är ingen lysande siffra för ett land som envist kört vidare med samma typ av politik i decennier. Vi som har ifrågasatt den politiken har blivit beskyllda för att stå bakom legalisering av narkotika, vilket är allmänt känt.

Det är glädjande att det är allt färre som injicerar narkotika i Sverige – det är jättebra. Däremot har dödligheten fördubblats på 15 år. Det är det vi måste titta på. Jag tycker att det för länge sedan borde ha triggat i gång politiker från alla partier. Men ignoransen inför att missbrukare dör och

far illa är alltför hög i Sverige, och stigmatiseringen av gruppen som injicerar droger är i det närmaste total, menar jag.

För mig innebär en nollvision – jag står på precis samma linje som alla andra i den här frågan – också en nollvision när det gäller att missbrukare ska behöva dö. Det borde vara självklart för fler.

Många saknar i dag förtroende för missbruksvården. Av de som besökte Stockholms enda sprututbytesverksamhet förra året hade 59 procent kontakt med socialtjänsten och 43 procent hade kontakt med beroendevården, medan hela 27 procent inte hade några kontakter alls. Det visar att vi kanske använder fel metoder för att nå den här gruppen. Alla typer av larmklockor borde ha ringt för länge sedan, just för att få till en mer öppen dörr för missbrukare.

De reviderade linjer som ministern lyfter fram är förstas en viktig vägledning när det gäller vem som ska ta hand om missbruksvården. Det ska enligt ministern ske på ganska frivillig grund. Man ska gå vidare på den inslagna vägen, men samverkan mellan kommun och landsting har inte riktigt fungerat, och det är en lång resa framåt. Men det gläder mig att ni nu ska sätta er ned och titta på hela missbrukspolitiken. Det är jättebra, för den behöver ses över.

Vi måste också börja undersöka lite hur man jobbar inom vård och behandling och hitta nya vägar, och våga göra det också. Jag talar då om en politik som utgår från jämlik hälsa och att den som vill sluta missbruka ska få möjligheter att göra det. Men också den som inte väljer att sluta ska kunna ha ett värdigt liv, med allt vad det innebär.

Det ska inte vara budgeten i en kommun, i en stadsdel eller i ett landsting som avgör vilken hjälp en person ska få. Under åtta år med en högerregering har vi kunnat se att just socialpolitiken har skurits ned kraftigt. Det innebär att också vården och behandlingen har skurits ned kraftigt.

Vi måste ha en missbrukspolitik som har förtroende hos målgrupperna. Det är jätte viktigt med en bredare och mer förtroendeskapande ingång som fångar in brukare. Att 18 landsting saknar sprututbyte i dag känns inte som att det är likvärdigt. Det ska inte vara så att om jag bor i Piteå är det en betydligt högre risk att jag får hepatit än om jag skulle bo i Malmö.

Anf. 71 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan egentligen inte konkretisera mer än vad jag gjorde i mitt interpellationssvar. Jag kan bara konstatera, återigen, att jag och Karin Rågsjö är överens om målen och många analyser.

Ska man lyfta upp diskussionen en nivå och titta på hela ansvarsfördelningen i hälso- och sjukvårdssystemet är det en viktig uppgift för staten, naturligtvis tillsammans med landsting och kommuner, att se till att vi har en likvärdig vård över hela landet.

Det är viktigt att vända den diskussion som har funnits under ett antal år. Där har man pekat ut inte minst socialpolitiken som en tärande faktor. Man har inte sett att kostnaderna för till exempel socialpolitiken mycket väl skulle kunna ses som investeringar för att undvika ytterligare lidande för enskilda individer, eller att det innebär stora samhällskostnader om man inte gör något åt problemen när de är mindre utan väntar tills de har blivit större.

Prot. 2014/15:22

14 november

Svar på

interpellationer

Jag vill försäkra Karin Rågsjö, kammaren och alla eventuella åhörare och tittare att den här regeringen har som utgångspunkt att snarare än att prata om kostnader för socialpolitik och hälso- och sjukvårdsarbete se dessa som investeringar i bättre liv för enskilda individer men också i bättre möjligheter för samhället där man lägger sina resurser.

Anf. 72 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman, herr minister! I dag pratar vi väldigt mycket om unga missbrukare, de som testar spice och så vidare. I gruppen unga missbrukare sker drogdebuten oftast i åldrarna 14–15 år, och injektionsdebuten sker vid 18–19 års ålder. Det innebär att många unga injektionsmissbrukare bär på hepatit C, enligt forskningen 50 procent av alla som är 21 år.

Många unga vuxna testar obehagliga droger – partydroger och nätdroger – och överkonsumerar alkohol, som är den absolut farligaste drogen. Dem når vi inte med socialtjänsten, utan dem når vi nog endast med ganska öppna mottagningar som är specialiserade på missbruk. Det är min point of view i det här.

Vi kan också se att många testar cannabis. De mest intressanta i de undersökningarna är de som fortsätter att använda droger i flera månader, och det är en marginaliserad grupp av ungdomar som riskerar att bli nästa generations missbrukare.

Herr minister! När ska vi få en missbrukspolitik som håller ihop bättre, en missbrukspolitik som fångar upp unga på ett bättre sätt, som erbjuder jämlik hälsa och erbjuder behandling på riktigt och en missbrukspolitik som inte stigmatiserar?

Jag ser fram emot den nya samarbetsregeringens arbete med de här frågorna, för vi behöver vända på alla stenar och titta på forskningsresultat och så vidare utan att ge avkall på en restriktiv narkotikapolitik.

Anf. 73 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Låt mig avslutningsvis svara lite kort på de frågor Karin Rågsjö ställde på slutet.

Regeringens planering är att vi under nästa år ska se över och förnya strategin för arbetet mot alkohol, narkotika, dopning och tobaksbruk. Strategin har funnits på plats ett antal år men behöver som sagt ses över och i vissa delar förnyas och kanske också breddas för att omfatta fler områden.

Jag ser fram emot detta arbete eftersom det handlar om en viktig verksamhet. Missbruk innebär både stort lidande för enskilda individer och stora utmaningar och kostnader för samhället.

Jag ser fram emot att samarbeta inte minst med Karin Rågsjö i detta arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 november

2014/15:120 Fri entré på statliga museer

av *Cecilia Magnusson* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:121 Turordningsregler i LAS

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:122 Lex Laval

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:123 Klimatpolitiken inför toppmötet i Lima

av *Jens Holm* (V)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:124 Vägslitageavgiftens påverkan på Sveriges och Norrlands näringsliv

av *Helena Lindahl* (C)

till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:125 Förgröningen

av *Anders Forsberg* (SD)

till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:126 Statens stöd till trossamfund

av *Eva Lohman* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:127 Polisens arbetsmetoder vid våldtäktsutredningar

av *Anti Aysan* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:128 Nationell strategi för tillväxt och grundläggande service i hela landet

av *Anders Ahlgren* (C)

till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 november

2014/15:58 Sveriges arbete i FN för hbtq-personers rättigheter

av *Birgitta Ohlsson* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:59 Fler kvinnor på maktpositioner i global politik

av *Birgitta Ohlsson* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2014/15:22
14 november

2014/15:60 Bistånd till Somaliland

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:61 Framtiden för biståndet till Burkina Faso

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:62 EU:s politik gentemot Vitryssland/Belarus

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:63 Utvidgade EU-sanktioner gentemot Ryssland

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:64 Stöd till ryska demokratikämpar

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:65 Ökad repression mot det civila samhället i Egypten

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:66 Ungerns internetskatt

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:67 Stöd till kvinnorrättsaktivisters kamp för fri abort i EU

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:68 Demokrati som utvecklingsmål efter 2015

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2014/15:69 Att uppmärksamma kommunismens offer

av *Birgitta Ohlsson* (FP)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:70 Strategi för medial närvaro i hela landet

av *Hans Hoff* (S)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:71 Resursskolornas framtid

av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:72 Missvisande statistik om arbetsplatsolyckor

av *Peter Persson* (S)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:73 Insatser mot penningtvätt

av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Per Bolund (MP)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 12.40.

Prot. 2014/15:22
14 november

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med § 8 anf. 37
(delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

HELÉN TÖRNQVIST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 4 Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 5 Svar på interpellation 2014/15:79 om vargförvaltningen i de mellersta länen	2
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	2
Anf. 2 ULF BERG (M).....	3
Anf. 3 RUNAR FILPER (SD).....	4
Anf. 4 ANDERS SCHRÖDER (MP).....	4
Anf. 5 TOMAS TOBÉ (M).....	5
Anf. 6 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	6
Anf. 7 ULF BERG (M).....	7
Anf. 8 RUNAR FILPER (SD).....	8
Anf. 9 ANDERS SCHRÖDER (MP).....	8
Anf. 10 TOMAS TOBÉ (M).....	9
Anf. 11 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	9
Anf. 12 ULF BERG (M).....	10
Anf. 13 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	11
§ 6 Svar på interpellationerna 2014/15:84 och 88 om statens finansiering av myggbekämpning vid Nedre Dalälven	11
Anf. 14 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	11
Anf. 15 SOLVEIG ZANDER (C).....	12
Anf. 16 TOMAS TOBÉ (M).....	13
Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	14
Anf. 18 ULF BERG (M).....	15
Anf. 19 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	16
Anf. 20 SOLVEIG ZANDER (C).....	17
Anf. 21 TOMAS TOBÉ (M).....	18
Anf. 22 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	18
Anf. 23 ULF BERG (M).....	19
Anf. 24 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	19
Anf. 25 SOLVEIG ZANDER (C).....	20
Anf. 26 TOMAS TOBÉ (M).....	21
Anf. 27 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	21
§ 7 Svar på interpellation 2014/15:90 om säkerhetskrav på kärnkraft	22
Anf. 28 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	22
Anf. 29 JENS HOLM (V).....	23
Anf. 30 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	24
Anf. 31 JENS HOLM (V).....	25
Anf. 32 JÖRGEN WARBORN (M).....	26
Anf. 33 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	27
Anf. 34 JENS HOLM (V).....	28
Anf. 35 JÖRGEN WARBORN (M).....	28
Anf. 36 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	29

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:72 om frysta medel för sammanslagningen av Uppsala universitet och Högskolan på Gotland	30
Anf. 37 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	30
Anf. 38 GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	30
Anf. 39 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	31
Anf. 40 GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	32
Anf. 41 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	32
Anf. 42 GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	32
Anf. 43 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	33
§ 9 Svar på interpellation 2014/15:95 om jämställdhet inom akademien.....	33
Anf. 44 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	33
Anf. 45 LINDA SNECKER (V).....	34
Anf. 46 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	35
Anf. 47 LINDA SNECKER (V).....	36
Anf. 48 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	37
Anf. 49 LINDA SNECKER (V).....	37
Anf. 50 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	38
§ 10 Svar på interpellation 2014/15:70 om den polisiära EU-operationen Mos Maiorum.....	38
Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	38
Anf. 52 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	38
Anf. 53 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	39
Anf. 54 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	40
Anf. 55 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
Anf. 56 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	41
Anf. 57 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
§ 11 Svar på interpellation 2014/15:98 om förändring av datalagringsdirektivet.....	42
Anf. 58 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	42
Anf. 59 MATHIAS SUNDIN (FP).....	43
Anf. 60 JENS HOLM (V)	44
Anf. 61 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	45
Anf. 62 MATHIAS SUNDIN (FP).....	46
Anf. 63 JENS HOLM (V)	47
Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	47
Anf. 65 MATHIAS SUNDIN (FP).....	48
Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	49
§ 12 Svar på interpellation 2014/15:80 om förändrade regler för sprututbyte	50
Anf. 67 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	50

Prot. 2014/15:22
14 november

Anf. 68	KARIN RÅGSJÖ (V)	51
Anf. 69	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	52
Anf. 70	KARIN RÅGSJÖ (V)	52
Anf. 71	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	53
Anf. 72	KARIN RÅGSJÖ (V)	54
Anf. 73	Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	54
§ 13	Anmälan om interpellationer	55
§ 14	Anmälan om frågor för skriftliga svar	55
§ 15	Kammaren åtskildes kl. 12.40.	57

Tryck: Elanders, Vällingby 2014